

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI MIASTA CHEŁM

NA RZECZ OPRACOWANIA GMINNEGO
PROGRAMU REWITALIZACJI MIASTA CHEŁM

Chełm
Miasto wielu opowieści

ZAMAWIAJĄCY:

**URZĄD MIASTA CHEŁM
UL. LUBELSKA 65,
22-100 CHEŁM**

WYKONAWCA:

**GRUPA BST SP. Z O.O.
UL. MIECZYKÓW 12,
40-748 KATOWICE**

Chełm
Miasto wielu opowieści

BST
GRUPA
BADANIA · ANALIZY · EWALUACJE · AUDYTY

Spis treści

Wprowadzenie	4
Definicje kluczowych pojęć.....	5
Metodologia etapu diagnostycznego.....	6
Zastosowane metody badawcze	6
Etapy procesu wyznaczenia obszaru rewitalizacji.....	7
Ogólna charakterystyka Miasta Chełm.....	13
Analiza wskaźnikowa.....	22
Sfera społeczna	22
Sfera gospodarcza	38
Sfera środowiskowa	41
Sfera przestrzenno-funkcjonalna	42
Sfera techniczna.....	45
Wyznaczenie granic obszarów zdegradowanych.....	48
Wyznaczenie granic obszaru rewitalizacji	50

Wprowadzenie

Niniejsze opracowanie stanowi szczegółową, kompleksową diagnozę służącą wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Miasta Chełm. Wyznaczenie wymienionych obszarów stanowi pierwszy etap procesu rewitalizacji. Diagnoza wskazuje obszary, w których koncentrują się negatywne zjawiska.

W dokumencie zaprezentowano m.in. definicje kluczowych pojęć oraz metodologię procesu opracowywania diagnozy. W opracowaniu przedstawiono ponadto mierniki zastosowane w analizie wskaźnikowej, celem ułatwienia interpretacji wyników diagnozy. Przedstawiono również ogólną charakterystykę miasta, którą opracowano w oparciu o ogólnodostępne dane statystyczne.

Diagnoza obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji została opracowana w oparciu o analizę następujących sfer: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, funkcjonalno-przestrzennej oraz technicznej. Analizę sfer przeprowadzono w oparciu o wskaźniki opracowane dla każdego z wymienionych obszarów.

Przeprowadzona diagnoza miała na celu wyznaczenie obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji. Dokonano zatem precyzyjnego wyznaczenia wskazanych obszarów – zamieszczone w opracowaniu mapy szczegółowo przedstawiają tereny wyznaczone do objęcia procesem rewitalizacji.

Niniejszy dokument stanowi załącznik do wniosku o wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Miasta Chełm, o którym mowa w art. 11 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2021 r. poz. 485 z późn. zm.). Niniejsza diagnoza potwierdza spełnienie przesłanek do ustanowienia wyżej wymienionych obszarów.

Definicje kluczowych pojęć

Zgodnie z *Ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji* (Dz.U. z 2021 r. poz. 485, z późn. zm.), **rewitalizacja** to kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego **obszarów zdegradowanych**, poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne, lub techniczne, lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji. Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych) i jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez interesariuszy (m.in. mieszkańców – w szczególności mieszkańców obszaru rewitalizacji, przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właścicieli nieruchomości i podmiotów zarządzających nieruchomościami, jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, organy władzy publicznej, etc.) tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością.¹

Stan kryzysowy charakteryzuje obszary, na których skoncentrowane są negatywne zjawiska społeczne, tj. bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, wysoka liczba mieszkańców ze szczególnymi potrzebami, niski poziom edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym; musi występować przynajmniej jedno z wymienionych negatywnych zjawisk ze sfery²:

- **gospodarczej** – w zakresie niskiego poziomu przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw;
- **środowiskowej** – w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska;
- **przestrzenno-funkcjonalnej** – w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowania infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych;
- **technicznej** – w zakresie m.in. degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska oraz zapewnienia dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami.

¹ Ustawa z 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. z 2021 r. poz. 485, z późn. zm.)

² Ibidem

Metodologia etapu diagnostycznego

Zastosowane metody badawcze

W toku prac nad diagnozą zastosowano 2 techniki badawcze, stanowiące podstawę do wyznaczenia obszarów o szczególnej koncentracji zjawisk negatywnych. Zastosowano następujące metody: analizę danych zastanych oraz analizę wskaźnikową.

Analiza danych zastanych

Pierwszym krokiem, który miał na celu określenie obszarów zdegradowanych, było przeprowadzenie analizy danych zastanych (z ang. *desk research*), na którą składa się analiza dokumentów projektowych, prawnych, sprawozdań i innych materiałów źródłowych. Ta metoda stanowiła bazę dla dalszych rozważań oraz ustaleń związanych z realizacją kolejnych etapów. Analizie poddane zostały dane dotyczące pięciu sfer: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej, zgodnie z „Ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji” (Dz.U. z 2021 r. poz. 485, z późn. zm.) i „Ustawą z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027” (Dz. U. z 2022 r. poz. 1079, z późn. zm.).

Analiza wskaźnikowa

Kolejnym krokiem na etapie diagnostycznym było przeprowadzenie analizy wskaźnikowej. W celu określenia obszarów zdegradowanych oraz obszarów rewitalizacji opracowany został zestaw wskaźników, na który składały się wskaźniki ze sfery społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej. Należy zaznaczyć, iż analiza wskaźnikowa przeprowadzona została przy uwzględnieniu podziału miasta na wcześniej wskazane jednostki analityczne. Takie podejście metodologiczne umożliwiło wytypowanie obszarów wymagających interwencji.

Etapy procesu wyznaczenia obszaru rewitalizacji

Na wyznaczenie obszaru rewitalizacji składają się: delimitacja obszarów zdegradowanych, delimitacja obszaru rewitalizacji oraz konsultacje społeczne.

Delimitacja obszarów zdegradowanych

Delimitacji obszarów zdegradowanych dokonano przy uwzględnieniu podziału Miasta Chełm na jednostki analityczne. Obszar miasta analizowano na podstawie obowiązującego podziału na osiedla w oparciu o dostępne dane statystyczne. W poniższej tabeli zaprezentowano listę wyodrębnionych jednostek analitycznych – osiedli wraz z przypisanymi do nich ulicami dla obszaru miasta. Analiza wskaźnikowa przeprowadzona w kolejnych rozdziałach nie uwzględnia obszaru niezamieszkałego a należącego do Miasta Chełm (numer 11 na mapie 1).

Tabela 1. Podział Miasta Chełm na jednostki analityczne

Lp.	Jednostka analityczna	Wykaz ulic	Liczba mieszkańców
1.	Osiedle Cementowni	11 Listopada od Nr 2 do końca i od Nr 7 do końca, Wiktora Ambroziewicza, Antonin, Waldemara Babinicza, Księdza Stanisława Brzóska, Cementowa, Michała Chomentowskiego, Pułkownika Stanisława Dąbka, Edwarda Dembowskiego, Leszka Eliaszczyka, Fabryczna, Górnicza, Pauliny Hołyszowej, Jagiellońska, Kolejowa od Nr 106 do końca, Henryka Kamieńskiego, Kredowa, płk Władysława Muzyki, Kazimierzy Pierackiej, Przemysłowa, Mikołaja Reja, Rolnicza, Sadowa, Stanisława Skibińskiego, Księdza Stanisława Sonnego, Sportowa, Kazimierza Szpotańskiego, Czesława Twardzika, Warzywna, Wołyńska od Nr 17 do końca i od Nr 22 do końca, Wschodnia, gen. Józefa Zajączka, Kamienna, Dorohuska	4 895
2.	Osiedle Dyrekcja Dolna	1 Pułku Szwoleżerów – strona nieparzysta, 11 Listopada Nr 1, 3 i 5, al. Marszałka Józefa Piłsudskiego, Aleja Przyjaźni, Biała, Bielawin, Chemiczna, Hutnicza, Jedność, Kalinowa, Michała Kińczyka, Koszykowa, Kolejowa od początku do Nr 90 i od początku do nr 95, Okszwoska, Okszówek, Rampa Brzeska, ks. Piotra Skargi, Juliusza Słowackiego od nr 14 do końca i od nr 29 do końca, Spółdzielcza, Starościńska, Stolarska, Szklana, Śląska, Towarowa, Wileńska, Wołyńska od początku do nr 15 i od początku do Nr 20, Wspólna, Plac Dworcowy im. Zygmunta Rumla	6 583
3.	Osiedle Dyrekcja Górna	1 Pułku Szwoleżerów – strona parzysta, Stefana Batorego, Bydgoska, Fryderyka Chopina, Tadeusza Czackiego, Graniczna, Hrubieszowska od początku do nr 21 i od początku do nr 24, Jana Kazimierza, Katedralna, Stanisława Moniuszki, Pl. Niepodległości, Władysława Reymonta, George'a Stephensona, Juliusza Słowackiego od początku do nr 12 i od początku do nr 27, Plac Tysiąclecia Państwa Polskiego, Wiejska, Żwirki i Wigury, Plac Żwirki i Wigury	2 309
4.	Osiedle Działki	Krzysztofa Kamila Baczyńskiego, Józefa Bema, Księdza Zygfryda Berezeckiego, Botaniczna, Braci Gierymskich, Jana Brzechwy, Cisowa, Jarosława Dąbrowskiego, Gajowa, Górna, Artura Grotgera,	5 180

Lp.	Jednostka analityczna	Wykaz ulic	Liczba mieszkańców
		Grunwaldzka, Hrubieszowska od nr 30 do końca i od nr 25 do końca, Jałowcowa, Kazimierza Janczykowskiego, Jaworowa, Kazimierza Andrzeja Jaworskiego, Jesienna, Jodłowa, Jana Kilińskiego, Klonowa, Eugeniusza Kornasa, Kosynierów, Generała Mariana Langiewicza, Leśna, Letnia, Litewska, Lotnicza, Łowiecka, Jana Matejki, Modrzewiowa, Ignacego Mościckiego, Myśliwska, Niecała, Ogrodnicza, Ignacego Paderewskiego, Parkowa, Partyzantów od nr 61 do końca i od nr 94 do końca, Piastowska, Piękna, Emilii Plater, Podborcze, Pogodna, Południowa, Bolesława Prusa, Pszczela, Raławicka, Tadeusza Reytana, Władysława Sikorskiego, Słoneczna, ks. Ignacego Skorupki, Sosnowa, Generała Józefa Sowińskiego, Spacerowa, Henryka Sucharskiego, Szczęśliwa, Świerkowa, Tęczowa, Topolowa, Romualda Traugutta, Uroczna, Wiosenna, Wolwinów, Józefa Wybickiego, Prymasa Stefana Wyszyńskiego, Zimowa, Stefana Żeromskiego	
5.	Osiedle Kościuszki	Aleja 3-go Maja, Bazylany, Księcia Adama Kazimierza Czarotoryskiego, Stanisława Małachowskiego, Juliana Ursyna Niemcewicza, Połaniecka, Księcia Józefa Poniatowskiego, Ignacego i Stanisława Potockich, Sejmu Czteroletniego, Tuzinek, Henryka Wiercieńskiego, Wojsławicka, Wolności	8 269
6.	Osiedle Rejowiecka	Astrowa, Azaliowa, Białowieska, Kazimierza Bogdanowicza, Bociania, Bratkowa, Władysława Broniewskiego, Stanisława Brzozowskiego, Budowlana, Bursztynowa, Ceramiczna, Józefa Chełmońskiego, Kazimierza Czernickiego, Diamentowa, Działkowa, Zofii Farbiszewskiej, Fiołkowa, Aleksandra Fredry, Zygmunta Glogera, Władysława Głowackiego, Marii Hempel, Irysowa, Aleksandra Janowskiego, Elżbiety Jaraczewskiej, Jaśminowa, Dr Judyma, Kaflarska, Kaszubska, Jana Kochanowskiego, Oskara Kolberga, Hugo Kołłątaja, Konwaliowa, Wojciecha Kossaka, Krajobrazowa, Krańcowa, Ignacego Krasickiego, Ignacego Kraszewskiego, Krokusowa, Krucza, Kujawska, Leona Kunickiego, Makowa, Malowane, Mazowiecka, Mazurska, Jadwigi Medyńskiej, Miernicza, Miła, Mimozy, Narcyzowa, Cypriana Kamila Norwida, Wandy Orlińskiej, Piaskowa, Podgórze, Podhalańska, Poleska, Pomorska, Poprzeczna, Przejazdowa, Puławska, Rejowiecka, Różana, Rubinowa, Wacława Rzewuskiego, Marii Curie Skłodowskiej, Aleksandra Skorupy, Storczykowa, Szafirowa, Szarotki, Szpitalna, Zygmunta Szymczakowskiego, Tulipanowa, Juliana Tuwima, Ułanów, Wielkopolska, Wierzbowa, Wincentego Witosa, Włodawska, Wodna, Wrzosowa, Wygon, Stanisława Wyspiańskiego, Gabrieli Zapolskiej, Zawadówka, Wincentego Zygmunta, Żabia, Żołnierska, Wisławy Szymborskiej, Czesława Miłosza, Leopolda Staffa	6 389
7.	Osiedle Słoneczne	15 Sierpnia, Adama Asnyka, Bolesława Chrobrego, Dąbrówki, Józefa Elsnera, Kazimierza Wielkiego, Władysława Jagiełły, Mieczysława Karłowicza, Karola Kurpińskiego, Witolda Lutosławskiego, Lwowska od nr 22 do końca i od nr 33 do końca, Łąbedzia, Metalowa od początku do nr 9 i od początku do nr 46,	6 010

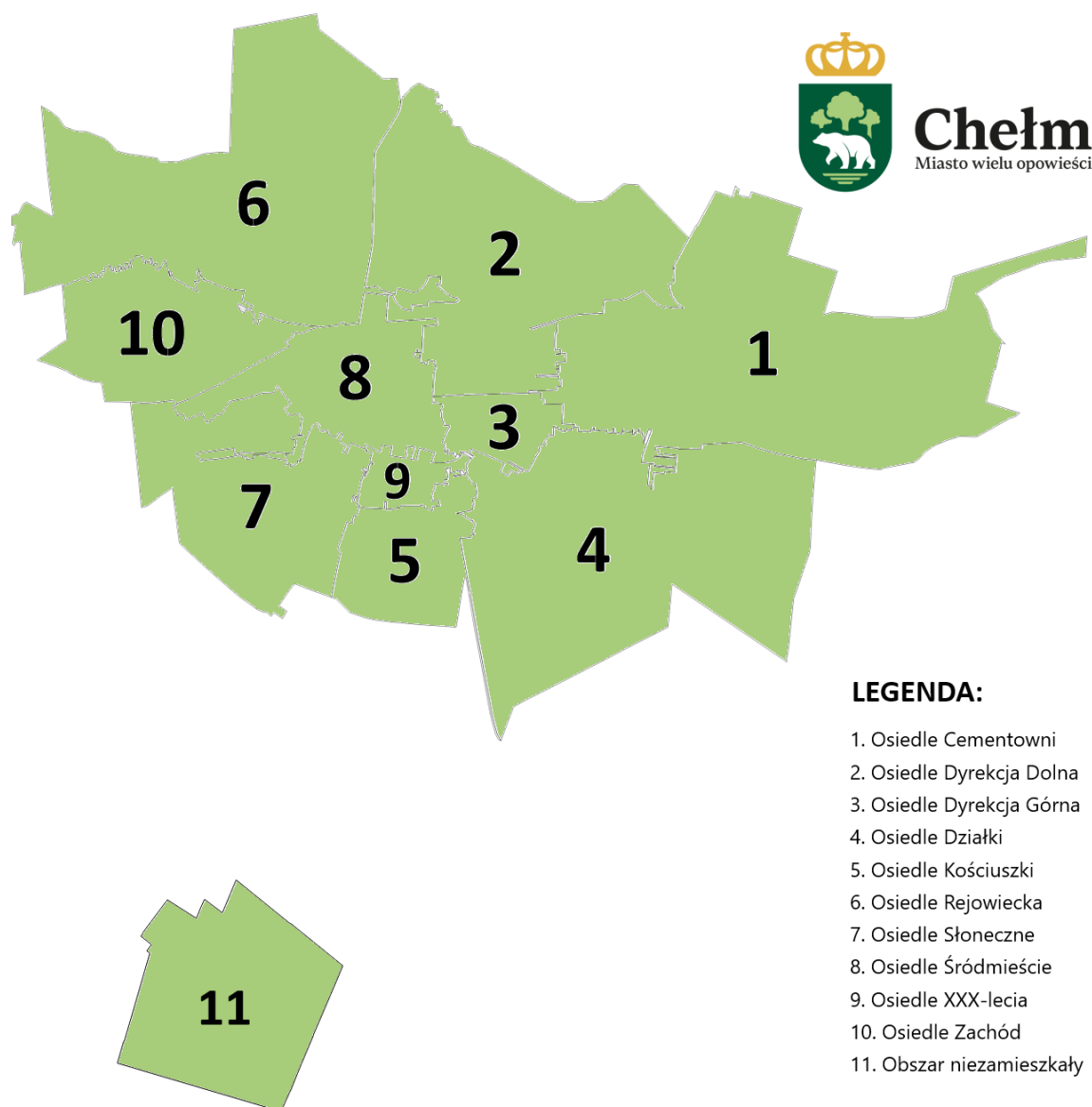

Lp.	Jednostka analityczna	Wykaz ulic	Liczba mieszkańców
		Mieszka I, Feliksa Nowowiejskiego, Orłąt Lwowskich, Polna, Pszenna, Marii Rodziewiczówny, Rusałki, Skowronkowa, Słowicza, Jana III Sobieskiego, Ireny Stanisławskiej, Szpakowa, dr Barbary Sztembis, Karola Szymanowskiego, Św. Jadwigi Królowej, Henryka Wieniawskiego, Bolesława Wirskiego, Maryli Wolskiej, Dr Stefana Żarnowskiego, Stanisława Żółkiewskiego, Żurawia, Kazimierza Odnowiciela, Bulwarowa	
8.	Osiedle Śródmieście	al. Armii Krajowej, Boczna, Bohaterów, Browarna, Brzozowa, Stefana Czarnieckiego, Czerwonego Krzyża, Dojazdowa, Gdańska, Jasna, Jatkowa, Henryka Jordana, Kasztanowa, Kąpieliskowa, Marii Konopnickiej, Mikołaja Kopernika, Janusza Korczaka, Krótka, Krzywa, Kwiatowa, Lipowa, Lubelska od początku do Nr 109 i od początku do Nr 106, Lwowska od początku do nr 27 i od początku do nr 20, Łączna, Malinowa, Mechaniczna, Adama Mickiewicza, Jadwigi Młodowskiej, Mokra, Nadtorowa od początku do nr 47, Nadrzeczna, Gabriela Narutowicza, Obłońska, Ogrodowa, Generała Gustawa Orlicz-Dreszera, Elizy Orzeszkowej, Partyzantów od początku do nr 55 i od początku do nr 90, Pijarska, Mariana Piłarskiego, Grzegorza Piramowicza, Plac Gdański, Pl. Tadeusza Kościuszki, Plac Kupiecki, pl. Doktora Edwarda Łuczowskiego, Pocztowa, Podwalna, Poległych, Księdza Jerzego Popiełuszki, Przechodnia, Reformacka, Rybna, Siedlecka, Henryka Sienkiewicza, Stanisława Staszica, Strażacka, Sybiraków, Szkolna, Świętego Mikołaja, Targowa, Uściługska, Zenona Waśniewskiego, Wąska, Wiśniowa, Zacisze, Zakątek, Zamojska, Zielna, Żeglarska, Ireny Sendlerowej	7 579
9.	Osiedle XXX-lecia	Aleja Żołnierzy I Armii Wojska Polskiego, Droga Męczenników, Generała Stefana Grota Roweckiego, Lwowska B, ks. Marcelęgo Mrozka, Nowy Świat, Powstańców Warszawy	3 758
10.	Osiedle Zachód	Generała Władysława Andersa, Bednarska, Gen. Zygmunta Bohusz-Szyszko, Gen. Tadeusza Bór-Komorowskiego, Chłodna, Janówka, Gen. Ludwika Kmicic - Skrzyńskiego, Koszarowa, Kowalska, Legionów Polskich, Lubelska od nr 106a do końca i od nr 111 do końca, Generała Stanisława Maczka, Majdan, Metalowa od nr 11 do końca i od nr 48 do końca, Młynarska, Nadtorowa od nr 49 do końca i od nr 2 do końca, Niska, Gen. Leopolda Okulickiego, Piekarska, Piwna, Plac im. Jana Pawła II, Północna, Gen. Stanisława Skalskiego, Synów Pułku, Szarych Szeregów, Trubakowska, Zachodnia, Złota, Związku Strzeleckiego, Źródłana, Żołnierzy Korpusu Ochrony Pogranicza	6 061
11.	Niezamieszkałe tereny przemysłowe		Nie dotyczy
RAZEM			57 033

Źródło: opracowanie własne

Mapa 1. Podział Miasta Chełm na jednostki analityczne

(numery na mapie odpowiadają numerom w tabeli nr 1)

Źródło: opracowanie własne

Aby wyodrębnić obszary zdegradowane, przygotowany został zestaw wskaźników w podziale na sfery: społeczną, gospodarczą, środowiskową, przestrzenno-funkcjonalną i techniczną. Do analizy porównawczej zróżnicowania Miasta Chełm wykorzystano 26 wskaźników zaprezentowanych w kolejnej tabeli (z uwzględnieniem podziału na sfery). Na potrzeby badania przyjęto, że sytuację kryzysową stanowi odchylenie wartości analizowanego wskaźnika od średniej liczonej dla obszaru miasta.

Tabela 2. Wskaźniki przyjęte do analizy wskaźnikowej

Sfera	Lp.	Wskaźnik
Społeczna	1.	Współczynnik obciążenia (demograficznego)
	2.	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 1 tys. mieszkańców
	3.	Liczba osób z niepełnosprawnością korzystających z pomocy społecznej na 1 tys. mieszkańców
	4.	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 1 tys. mieszkańców
	5.	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie na 1 tys. mieszkańców
	6.	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na 1 tys. mieszkańców
	7.	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu na 1 tys. mieszkańców
	8.	Liczba dożywień dzieci przyznanych przez MOPR na 100 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnych
	9.	Liczba osób bezrobotnych na 1 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym
	10.	Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 1 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym
	11.	Liczba bezrobotnych kobiet
	12.	Liczba stwierdzonych przestępstw na 1 tys. mieszkańców
	13.	Liczba zakłóceń spokoju i porządku publicznego na 1 tys. mieszkańców
	14.	Liczba rodzin objętych procedurą Niebieskiej Karty na 1 tys. mieszkańców
	15.	Frekwencja wyborcza w wyborach do sejmu i senatu w 2023 r.
	16.	Liczba organizacji pozarządowych na 1 tys. mieszkańców
Gospodarcza	17.	Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON na 1 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym
	18.	Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON w 2023 r.
	19.	Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym
Środowiskowa	20.	Odsetek nieekologicznych źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych
Przestrzenno-funkcjonalna	21.	Liczba obiektów zabytkowych ujętych w gminnej ewidencji zabytków na 1 tys. mieszkańców
	22.	Liczba przystanków komunikacji zbiorowej na 1 tys. mieszkańców
	23.	Liczba placów zabaw dla dzieci i liczba siłowni w terenie dla dorosłych na 1 tys. mieszkańców
Techniczna	24.	Udział budynków użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji w ogólnej liczbie budynków użyteczności publicznej
	25.	Udział mieszkań komunalnych z piecami węglowymi klasy 3 lub bezklasowych w ogóle mieszkań komunalnych

Sfera	Lp.	Wskaźnik
	26.	Poziom zadłużenia mieszkań komunalnych w złotych w przeliczeniu na liczbę rodzin w nich mieszkających

Delimitacja obszaru rewitalizacji

Obszar rewitalizacji Miasta Chełm wyznaczony został w obrębie terenów, na których zdiagnozowano stan kryzysowy. Do rewitalizacji wyznaczono więc te obszary, na terenie których oprócz koncentracji negatywnych zjawisk społecznych współwystępują również negatywne zjawiska w co najmniej jednej z pozostałych czterech sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej. Zgodnie z Ustawą o rewitalizacji czynnikiem wziętym pod uwagę było również istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego miasta.

Konsultacje społeczne

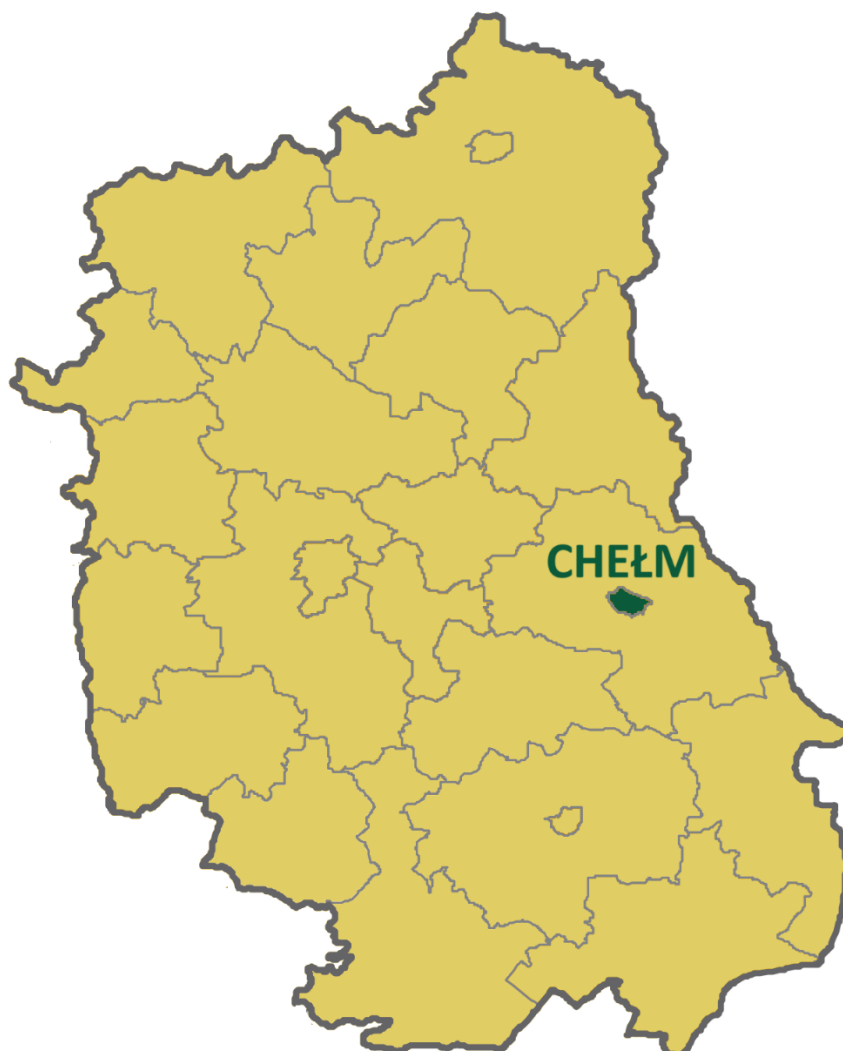
Konsultacje społeczne to proces, w którym przedstawiciele władz prezentują obywatelom propozycje rozwiązań dotyczące np. aktów prawnych, inwestycji lub innych przedsięwzięć, które będą miały wpływ na ich życie codzienne i pracę. Konsultacje służą uzyskaniu opinii, uwag, propozycji itp. od instytucji i osób, których skutki proponowanych przez administrację działań będą dotyczyć w sposób bezpośredni lub pośredni. Szeroki zestaw informacji pozyskanych w trakcie konsultacji społecznych będzie stanowił podstawę do wyznaczania celów i zakresu działań tworzących gminny program rewitalizacji. W trakcie konsultacji społecznych interesariusze będą mieli możliwość zapoznania się z treścią konsultowanych dokumentów – projektu uchwały oraz diagnozy, a także będą mogli wnieść do nich uwagi, opinie i propozycje.

Ogólna charakterystyka Miasta Chełm

Miasto Chełm znajduje się we wschodniej Polsce, w województwie lubelskim. Leży 42 km od granicy z Białorusią i 21 km od granicy z Ukrainą w pobliżu przejścia granicznego w Dorohusku. Leży nad rzeką Uherką, lewym dopływem Bugu, jest trzecim co do liczby ludności miastem w województwie. W mieście krzyżują się drogi krajowe i wojewódzkie:

- DK12: Łęknica – Leszno – Kalisz – Piotrków Trybunalski – Radom – Lublin – Chełm – Dorohusk;
- DW812: Biała Podlaska – Włodawa – Chełm – Krasnystaw;
- DW843: Chełm – Zamość;
- DW844: Chełm – Hrubieszów – Dołhobyczów.

Mapa 2. Mapa powiatów na terenie województwa lubelskiego

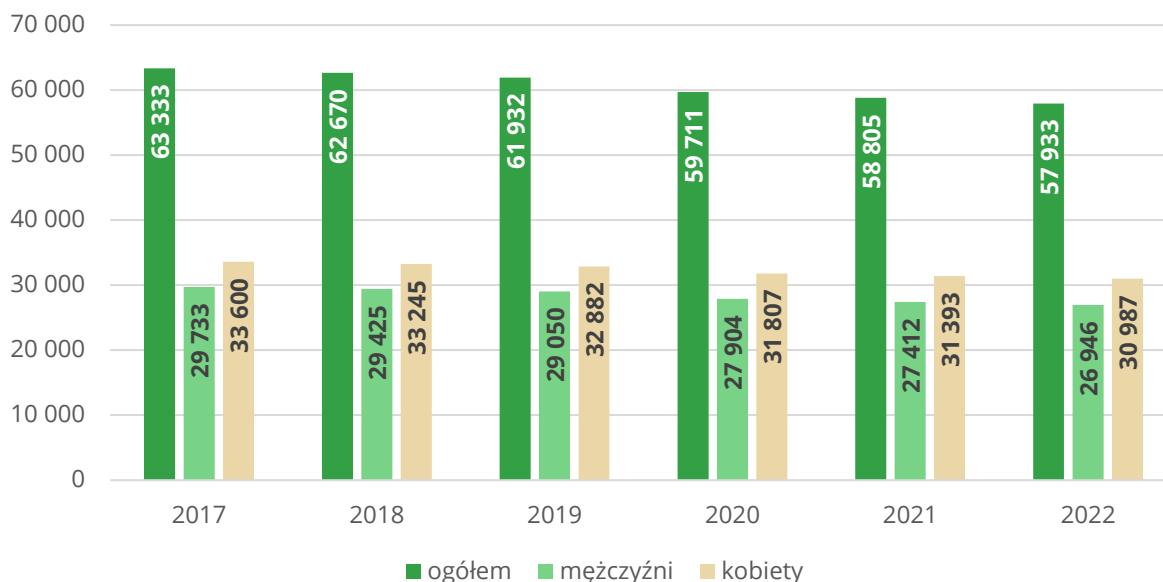

Źródło: opracowanie własne

Uwarunkowania demograficzne – liczba mieszkańców

Na koniec 2022 roku Miasto Chełm zamieszkiwało 57 933 osoby. W latach 2017-2022 ludność miasta uległa zmniejszeniu o 5 400 osób (spadek o 8,5%), co obrazuje poniższy wykres. Liczba kobiet jest większa od liczby mężczyzn – stanowią one 53,5% ogólnej liczby ludności (30 987), natomiast mężczyźni stanowią 46,5% mieszkańców (26 946).

Wykres 1. Liczba mieszkańców Miasta Chełm w latach 2017-2022

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

W latach 2017-2022 w Chełmie liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym systematycznie malała. Wzrastała natomiast liczba osób w wieku poprodukcyjnym. Taki rozkład danych świadczy o postępującym procesie starzenia się mieszkańców miasta. Szczegółowe dane przedstawiono w kolejnej tabeli.

Struktura ludności w Chełmie w 2022 roku według grup wieku przedstawia się następująco³:

- 56,5% mieszkańców jest w wieku produkcyjnym (z czego kobiety stanowią 47,4%);
- 15,6% mieszkańców jest w wieku przedprodukcyjnym (z czego kobiety stanowią 48,8%);
- 27,9% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym (z czego kobiety stanowią 68,3%).

Tabela 3. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w ludności ogółem w Chełmie w latach 2017-2022

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Polska 2022
Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	9 806	9 593	9 459	9 371	9 209	9 009	6 950 826
Liczba osób w wieku produkcyjnym	38 899	38 010	36 896	34 595	33 648	32 744	22 169 304
Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	14 628	15 067	15 577	15 745	15 948	16 180	8 646 197
Udział % osób w wieku przedprodukcyjnym	15,5%	15,3%	15,3%	15,7%	15,7%	15,6%	18,4%

³ Główny Urząd Statystyczny, stan na dzień 31.12.2022 r.

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Polska 2022
Udział % osób w wieku produkcyjnym	61,4%	60,7%	59,6%	57,9%	57,2%	56,5%	58,7%
Udział % osób w wieku poprodukcyjnym	23,1%	24,0%	25,2%	26,4%	27,1%	27,9%	22,9%

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

W Chełmie najwięcej dzieci do lat 3 było w 2017 roku (1 511 dzieci), a najmniej – w 2022 roku (1 098). W 2022 roku w porównaniu do 2021 roku liczba dzieci do 3 lat zmalała o 120. Najwięcej dzieci objętych opieką żłobkową było w 2022 roku (349), a najmniej w 2017 roku (163). Opieka żłobkowa na terenie miasta świadczona jest przez:

- Niepubliczny Żłobek Integracyjny "JACUŚ" w Chełmie ul. Lubelska 4, ul. I Pułku Szwoleżerów 17B, ul. Partyzantów 27A;
- Integracyjny Żłobek Miejski Chełmskie Niedźwiadki w Chełmie ul. Wolności 20;
- Żłobek Miejski "Słoneczko" w Chełmie ul. Wolności 8;
- Niepubliczny Żłobek Integracyjny "Arka Przyszłości" w Chełmie ul. Zachodnia 25;
- Żłobek Misie Tulisie w Chełmie ul. Nadrzeczna 20;
- Żłobek KAROLINKA w Chełmie ul. 1 Pułku Szwoleżerów 17B;
- Niepubliczny Żłobek "ARKA" w Chełmie ul. 11 Listopada 2.

Tabela 4. Liczba dzieci do 3 lat i dzieci objętych opieką żłobkową w Chełmie w latach 2017-2022

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Dzieci do lat 3	1 511	1 458	1 433	1 321	1 218	1 098
Dzieci objęte opieką w żłobku	163	202	249	282	332	349

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

Ruch naturalny

Niekorzystne tendencje demograficzne wynikają z ujemnego przyrostu naturalnego, spowodowanego większą liczbą zgonów (746 w 2022 roku) niż urodzeń (345 w 2022 roku). Pełne dane dotyczące ruchu naturalnego w Chełmie przedstawiono w kolejnej tabeli.

Tabela 5. Ruch naturalny ogółem w Chełmie w latach 2017-2022

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Polska 2022
Liczba ludności	63 333	62 670	61 932	59 711	58 805	57 933	37 766 327
Urodzenia żywe	539	483	452	415	386	345	305 132
Zgony ogółem	662	671	606	785	846	746	448 448
Przyrost naturalny	-123	-188	-154	-370	-460	-401	-143 316
Urodzenia żywe na 1000 ludności	8,48	7,66	7,25	6,90	6,51	5,91	8,07
Zgony na 1000 ludności	10,42	10,65	9,72	13,05	14,26	12,78	11,86
Przyrost naturalny na 1000 ludności	-1,94	-2,98	-2,47	-6,15	-7,76	-6,87	-3,79

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

Przyrost naturalny, czyli różnica między liczbą urodzonych a liczbą zgonów, na koniec 2022 roku w mieście wynosił -6,87 – liczba zgonów przewyższała liczbę urodzeń. Wartość jest

znacznie mniej korzystna w porównaniu do skali całego kraju (-3,79) oraz w porównaniu do skali województwa lubelskiego (-4,78). Na przestrzeni lat 2017-2022 przyrost naturalny w Chełmie był ujemny.

Tabela 6. Przyrost naturalny w latach 2017-2022

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Miasto Chełm	-1,94	-2,98	-2,47	-6,15	-7,76	-6,87
Województwo lubelskie	-1,19	-1,69	-1,77	-4,46	-6,82	-4,78
Polska	-0,02	-0,68	-0,91	-3,20	-4,95	-3,79

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

Migracje

Na przestrzeni lat 2017-2022 saldo migracji w Chełmie podlegało lekkim wahaniom, lecz stałym trendem była jego ujemna wartość. Najkorzystniejsze, choć nadal ujemne saldo migracji odnotowano w 2017 roku (-294 osoby), natomiast najmniej korzystne w 2019 roku (-557 osób). Na koniec 2022 roku wartość salda migracji osiągnęła -445.

Tabela 7. Migracje wewnętrzne i zewnętrzne w Chełmie w latach 2017-2022

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Zameldowania ogółem	537	506	527	432	482	396
Wymeldowania ogółem	831	983	1 084	870	880	841
Saldo migracji	-294	-477	-557	-438	-398	-445

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

Małżeństwa

W 2022 roku w Chełmie liczba zawartych małżeństw w porównaniu z 2021 rokiem była mniejsza o 40, natomiast w stosunku do 2017 roku liczba zawartych małżeństw spadła o 93. Najmniej małżeństw zawarto w 2020 roku (192), a najwięcej małżeństw odnotowano w 2017 roku (290). Szczegółowe dane w tym zakresie zawiera kolejna tabela.

Tabela 8. Liczba zawartych małżeństw w Chełmie w latach 2017-2022

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Małżeństwa	290	289	281	192	237	197
Małżeństwa na 1000 ludności	4,6	4,6	4,5	3,2	4,0	3,4

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

Podmioty gospodarcze

Na przestrzeni lat 2017-2022, liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na terenie miasta Chełm wzrosła o 187 (3,2%). Na koniec 2022 roku ich liczba wynosiła 6 067, przy czym zdecydowanie największy udział miały mikroprzedsiębiorstwa, tj. podmioty zatrudniające do 9 pracowników. Co więcej, w latach 2017-2022 ich liczba wyraźnie wzrosła.

Tabela 9. Liczba podmiotów gospodarczych w Chełmie w latach 2017-2022 w podziale na wielkość zatrudnienia

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021	2022
0-9 pracowników (mikro)	5 616	5 549	5 629	5 705	5 772	5 830
10-49 pracowników (małe)	194	193	184	183	180	173
50-249 pracowników (średnie)	64	61	60	58	59	59
250-999 pracowników (duże)	5	5	5	4	4	4
1000 i więcej pracowników (wielkie)	1	1	1	1	1	1
Ogółem	5 880	5 809	5 879	5 951	6 016	6 067

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

Organizacje pozarządowe

W Chełmie w latach 2017-2022 w sektorze prywatnym liczba podmiotów gospodarczych zwiększyła się o 149 (2,6%). Zmniejszeniu uległa liczba spółek handlowych (o 9), liczba spółdzielni (o 15) oraz liczba stowarzyszeń i podobnych organizacji (o 18), natomiast zwiększeniu uległa liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (221), liczba spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego (o 17) oraz liczba fundacji (o 9). Szczegółowe dane przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Liczba organizacji pozarządowych w Chełmie w latach 2017-2022

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Sektor prywatny (ogółem)	5 656	5 584	5 643	5 704	5 760	5 805
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	4 232	4 322	4 357	4 395	4 430	4 453
Spółki handlowe	565	464	481	506	529	556
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	116	102	113	121	126	133
Spółdzielnie	44	33	33	29	29	29
Fundacje	24	20	27	31	32	35
Stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne	203	176	182	183	182	185

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

Bezrobocie

W 2022 roku liczba osób bezrobotnych w porównaniu do roku bazowego (2017) zmniejszyła się o 884 osoby (31%). Delikatny wzrost, spowodowany najprawdopodobniej pandemią COVID-19, zauważyć można w 2020 roku. W analizowanym okresie liczba bezrobotnych kobiet była większa od liczby bezrobotnych mężczyzn.

Tabela 11. Informacje o bezrobotnych zarejestrowanych w Chełmie w latach 2017-2022

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Bezrobotni	2 846	2 613	2 513	2 745	2 174	1 962
Ogólny udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	7,3%	6,9%	6,8%	7,9%	6,5%	6,0%
Bezrobotni mężczyźni	1 256	1 138	1 092	1 277	992	905
Ogólny udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie mężczyzn w wieku produkcyjnym	6,2%	5,7%	5,6%	7,0%	5,6%	5,3%
Bezrobotne kobiety	1 509	1 475	1 421	1 468	1 182	1 057
Ogólny udział zarejestrowanych bezrobotnych w liczbie kobiet w wieku produkcyjnym	8,6%	8,2%	8,1%	9,0%	7,4%	6,8%

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba osób bezrobotnych poniżej 30. roku życia	649	622	595	613	453	423
Liczba osób bezrobotnych powyżej 50. roku życia	775	656	646	696	585	522

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

Pomoc społeczna

Pozytywnym zjawiskiem obserwowanym na terenie Miasta Chełm na przestrzeni lat 2017-2022 jest znaczny spadek liczby gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej. Szczegółowe dane w tym zakresie zawiera kolejna tabela.

Tabela 12. Podstawowe informacje o opiece społecznej w Chełmie w latach 2017-2022

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej według kryterium dochodowego						
Ogółem	1 661	1 528	1 422	1 277	1 104	1 045
Poniżej kryterium dochodowego	1 031	862	790	753	633	607
Powyżej kryterium dochodowego	630	666	632	524	471	438
Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej według kryterium dochodowego						
Ogółem	3 598	3 162	2 923	2 513	2 112	1 963
Poniżej kryterium dochodowego	2 360	1 943	1 784	1 654	1 322	1 262
Powyżej kryterium dochodowego	1 238	1 219	1 139	859	790	701

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

Opieka zdrowotna

W latach 2017-2022 ciągłym wahaniom ulegała liczba udzielanych w Chełmie porad lekarskich. Zmieniła się także liczba przychodni (w 2022 roku zmniejszyła się o 7 w porównaniu do 2017 roku). W 2022 roku w Chełmie funkcjonowało 25 aptek. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia kolejna tabela.

Tabela 13. Podstawowa opieka zdrowotna dla mieszkańców Miasta Chełm w latach 2017-2022

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Porady lekarskie ogółem (ambulatoryjna opieka zdrowotna)	696 913	677 374	658 315	599 062	622 263	672 539
Przychodnie ogółem (podmioty ambulatoryjne)	51	47	42	44	40	44
Porady ogółem (podstawowa opieka zdrowotna)	427 206	411 759	398 573	372 657	395 597	414 807
Apteki	29	30	27	25	24	25

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

Budynki mieszkalne

W Chełmie w 2022 roku liczba budynków mieszkalnych wyniosła 6 999, a liczba mieszkań 25 970. Na przestrzeni lat 2017-2022 odnotowano wzrost ich liczby – w przypadku budynków mieszkalnych o 176, a w przypadku mieszkań o 248, co oznacza wzrost odpowiednio o 2,6% i 1,0%. W latach 2017-2022 wzrosła także liczba mieszkań wyposażonych w instalacje techniczno-sanitarne. Pełne dane prezentuje kolejna tabela.

Tabela 14. Podstawowe informacje o budynkach mieszkalnych i mieszkaniach w Chełmie w latach 2017-2022

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba budynków mieszkalnych	6 823	6 871	6 982	6 810	6 911	6 999
Liczba mieszkań ogółem	25 722	25 765	25 896	25 831	25 860	25 970
Powierzchnia użytkowa mieszkań (m ²)	1 620 320	1 626 049	1 636 492	1 654 056	1 656 859	1 665 798
Liczba mieszkań wyposażonych w instalacje techniczno-sanitarne - wodociągi	25 541	25 587	25 718	25 662	25 691	25 801
Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne - ustęp spłukiwany	25 187	25 234	25 365	25 478	25 507	25 617
Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne - łazienka	24 672	24 720	24 851	25 206	25 235	25 345
Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne - centralne ogrzewanie	23 143	23 190	23 321	23 467	23 496	23 606
Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne - gaz sieciowy	16 163	16 381	16 435	17 409	17 506	17 513

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

Walory turystyczne

Na główne walory turystyczne w Chełmie składają się:

- Las Borek z oznakowaną ścieżką zdrowia;
- Trzy ścieżki rowerowe – żółta (Trasa rowerowa „Południowe panoramy Chełma”, przebiegająca przez miejscowości: Chełm – Strupin Duży – Deputycze Królewskie – Deputycze Nowe – Zagroda – Uher – Weremowice – Żółtańce – Zawadówka – Chełm, o długości 30,8 km), zielona (Trasa rowerowa „Leśne ostępy Chełmskiego Parku Krajobrazowego”, przebiegająca przez miejscowości: Chełm – Ruda (Gm. Ruda-Huta) o długości 19,45 km), czerwona (Trasa rowerowa „Uroki Sobowickie”, przebiegająca przez miejscowości: Las Borek Nadleśnictwo Chełm – Rezerwat przyrody Wolwinów Pokrówka – Żółtańce – rezerwat przyrody „Torfowisko Sobowice” – Rudka – Zawadówka – Chełm, o długości 18 km);
- Bulwar spacerowo-rowerowy wzdłuż rzeki Uherki;
- Miejskie ścieżki spacerowe: ścieżka spacerowa „Szlakiem chełmskich zabytków architektury” oraz ścieżka spacerowa „Szlakiem chełmskich pomników przyrody”.

Walorami turystycznymi są także zabytki. Do najważniejszych zabytków znajdujących się na terenie Miasta Chełm należą następujące:

- **Podziemia Kredowe** – najstarsze korytarze znajdują się pod Górką Chełmską, ich początki sięgają XIII wieku;
- **Rynek staromiejski**, dawny Ratusz;
- **Bazylika Narodzenia Najświętszej Maryi Panny** – pierwsza świątynia zbudowana została w XIII w. przez króla halicko-wołyńskiego Daniela Halickiego jako cerkiew prawosławna;
- **Dzwonnica** – zbudowana w 1878 r., przebudowana i podwyższona w 1939 r. Otwarta dla ruchu turystycznego w czerwcu 2008 r.;
- **Brama Uściłuska** – brama z okresu wczesnego baroku z 1616 r.;
- **Klasztor Bazylianów** – zbudowany w latach 1640–1649, wielokrotnie przebudowywany;
- **Kościół Rozesłania św. Apostołów** – późnobarokowy kościół arch. Pawła Fontany wybudowany w latach 1753–1763;
- **Muzeum Ziemi Chełmskiej im. Wiktora Ambroziewicza w Chełmie**;
- **Kościół i klasztor Ojców Reformatów** – zespół budowli sakralnych składający się z kościoła św. Andrzeja Apostoła i klasztoru Ojców Franciszkanów – Reformatów;
- **Cerkiew prawosławna pw. św. Jana Teologa** – wybudowana w latach 1846–1849 w stylu bizantyjsko-rosyjskim z elementami klasycystycznymi;
- **Ruiny ratusza** – obecnie zarys fundamentów dawnego ratusza z XIV wieku na pl. Edwarda Łuczковского. Ratusz został rozebrany w 1848 roku w wyniku groźby zawalenia po licznych pożarach;
- **Wieża w Bielawinie** – ruiny wieży postawionej na grodzisku przy brodzie rzeki Uherki, prawdopodobnie z XI w.;
- **Cmentarz przy ul. Lwowskiej (rzymskokatolicki i prawosławny)** – stary cmentarz założony w 1790 r.;
- **Cmentarz żydowski** – założony na przełomie XV / XVI w. Zniszczony przez hitlerowców, odnowiony po 1990 r.;
- **Cmentarz prawosławny** – założony na stoku Chełmskiej Górki w 1867 r.;
- **Cmentarz wojenny** – założony w 1915 r., zlokalizowany na stoku Góry Zamkowej, poniżej cmentarza prawosławnego;
- **Cmentarz jeniecki (tzw. „Patelnia”) z okresu II wojny światowej** – założony w czasie II wojny światowej;
- **Pomnik Sybiraków** – odsłonięty 17 września 2007 r. w kolejną rocznicę napaści ZSRR na Polskę;

Na atrakcyjność turystyczną składają się również walory przyrodnicze, do których należy zaliczyć pomniki przyrody. W Chełmie znajdują się następujące:

- wiąz szypułkowy,

- miłorząb dwuklapowy,
- ajlant gruczołowaty,
- jesion wyniosły,
- jesion wyniosły odmiany jednolistnej,
- iglicznia trójcieniowa,
- jesion wyniosły,
- 3 modrzewie europejskie,
- 3 modrzewie europejskie,
- płat roślinności kserotermicznej „Borek”.

Ochrona środowiska

W celu ułatwienia mieszkańcom Chełma aplikowania o dofinansowanie w ramach Programu „Czyste Powietrze”, został uruchomiony lokalny punkt konsultacyjno-informacyjny Programu, znajdujący się na ul. Wołyńska 57. Program skierowany jest do właścicieli lub współwłaścicieli jednorodzinnych budynków mieszkalnych lub wydzielonych w budynkach jednorodzinnych lokali mieszkalnych z wyodrębnioną księgą wieczystą. Głównym celem programu jest dofinansowanie wymiany starych i nieefektywnych źródeł ciepła na paliwo stałe na nowoczesne źródła ciepła spełniające najwyższe normy, a także przeprowadzenia niezbędnych prac termomodernizacyjnych budynku.

Według danych pochodzących z Bazy Azbestowej, w Chełmie masa zinwentaryzowanych wyrobów azbestowych wynosi 4 785 246 kg, z czego unieszkodliwionych zostało 896 138 kg.

Tabela 15. Zestawienie statystyczne wyrobów zawierających azbest (w kg) w Chełmie

Wyszczególnienie	
Zinwentaryzowane	4 785 246
Osoby fizyczne	3 169 812
Osoby prawne	1 615 434
Unieszkodliwione	896 138
Osoby fizyczne	693 642
Osoby prawne	202 495
Pozostałe do unieszkodliwienia	3 889 109
Osoby fizyczne	2 476 170
Osoby prawne	1 412 939

Źródło: <https://bazaazbestowa.gov.pl/>

Analiza wskaźnikowa

Analizie poddano 26 wskaźników w podziale na pięć sfer, zgodnie z przyjętą metodologią.

Sfera społeczna

1. Współczynnik obciążenia (demograficznego)

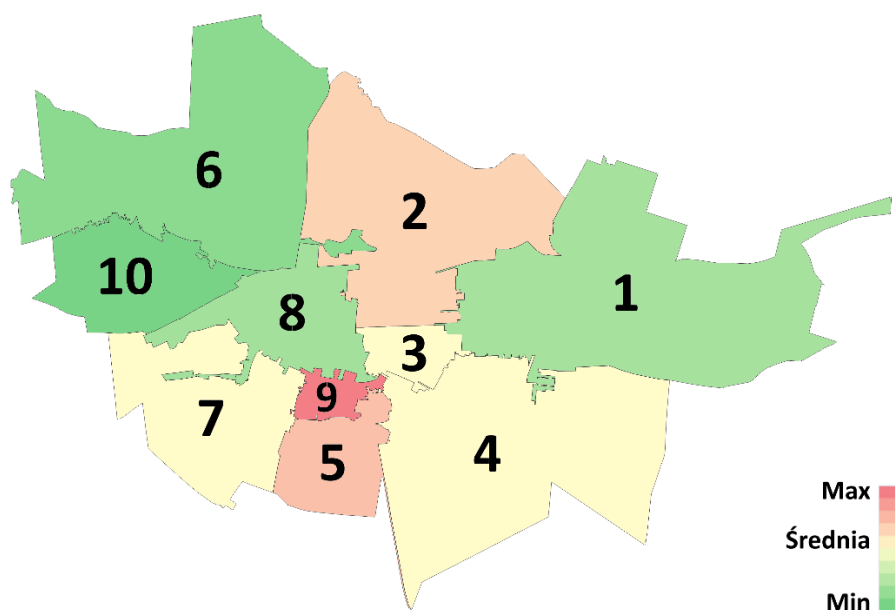
Pierwszy analizowany wskaźnik obrazuje stosunek liczby osób w wieku nieprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnym.

Średnia wartość tego wskaźnika dla całego miasta wynosi 59,3%. Wartość referencyjna wskaźnika została przekroczona w pięciu jednostkach analitycznych. Największą wartość wskaźnika odnotowano dla Osiedla XXX-lecia, w tej jednostce wskaźnik osiągnął poziom 83,0%. Przekroczenia wystąpiły także dla osiedli: Kościuszki (70,8%), Dyrekcja Dolna (67,0%), Działki (59,5%) oraz Słoneczne (59,6%).

Tabela 16. Współczynnik obciążenia demograficznego

Lp.	Jednostka analityczna	Wartość wskaźnika	Lp.	Jednostka analityczna	Wartość wskaźnika
1.	Os. Cementowni	52,6%	7.	Os. Słoneczne	59,6%
2.	Os. Dyrekcja Dolna	67,0%	8.	Os. Śródmieście	52,2%
3.	Os. Dyrekcja Górna	59,1%	9.	Os. XXX-lecia	83,0%
4.	Os. Działki	59,5%	10.	Os. Zachód	48,9%
5.	Os. Kościuszki	70,8%	Miasto Chełm ogółem		59,3%
6.	Os. Rejowiecka	50,5%			

Mapa 3. Współczynnik obciążenia demograficznego

Wyróżnienie kolorem w tabeli oznacza odchylenie wartości wskaźnika w danej jednostce od wartości referencyjnej (tj. wartości wskaźnika w skali całego miasta).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Chełm

2. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 1 tys. mieszkańców

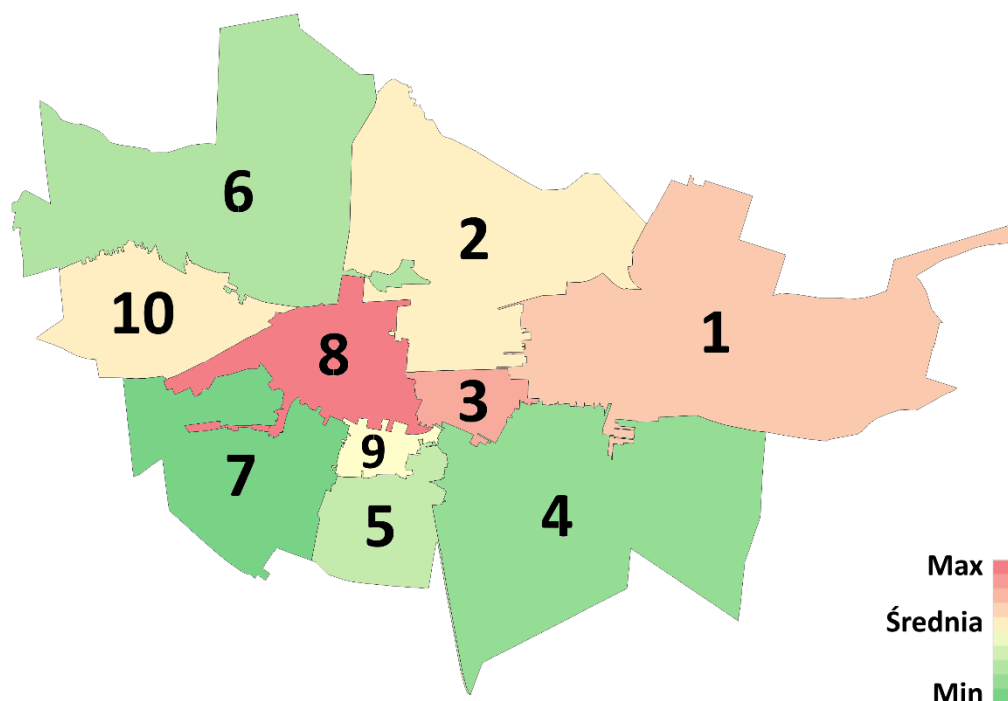
Drugi analizowany wskaźnik obrazuje sytuację społeczną w mieście, tj. skalę występującego uzależnienia mieszkańców od pomocy instytucjonalnej ośrodka pomocy społecznej. Wskaźnik wyrażony jest liczbą osób korzystających z pomocy społecznej w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w danej jednostce.

Średnia wartość tego wskaźnika dla całego miasta wynosi 25,58. Wartość referencyjna wskaźnika została przekroczona w sześciu jednostkach analitycznych. Największą wartość wskaźnika odnotowano w Osiedlu Śródmieście – w tej jednostce wskaźnik osiągnął poziom 45,52. Przekroczenia wystąpiły także w przypadku osiedli: Dyrekcja Górna (39,41), Cementowni (34,93), Zachód (29,86), Dyrekcja Dolna (29,62) oraz XXX-lecia (27,67).

Tabela 17. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 1 tys. mieszkańców

Lp.	Jednostka analityczna	Wartość wskaźnika	Lp.	Jednostka analityczna	Wartość wskaźnika
1.	Os. Cementowni	34,93	7.	Os. Słoneczne	7,82
2.	Os. Dyrekcja Dolna	29,62	8.	Os. Śródmieście	45,52
3.	Os. Dyrekcja Górna	39,41	9.	Os. XXX-lecia	27,67
4.	Os. Działki	12,16	10.	Os. Zachód	29,86
5.	Os. Kościuszki	19,11	Miasto Chełm ogółem		25,58
6.	Os. Rejowiecka	16,28			

Mapa 4. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 1 tys. mieszkańców

Wyróżnienie kolorem w tabeli oznacza odchylenie wartości wskaźnika w danej jednostce od wartości referencyjnej (tj. wartości wskaźnika w skali całego miasta).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Chełmie

3. Liczba osób z niepełnosprawnością korzystających z pomocy społecznej na 1 tys. mieszkańców

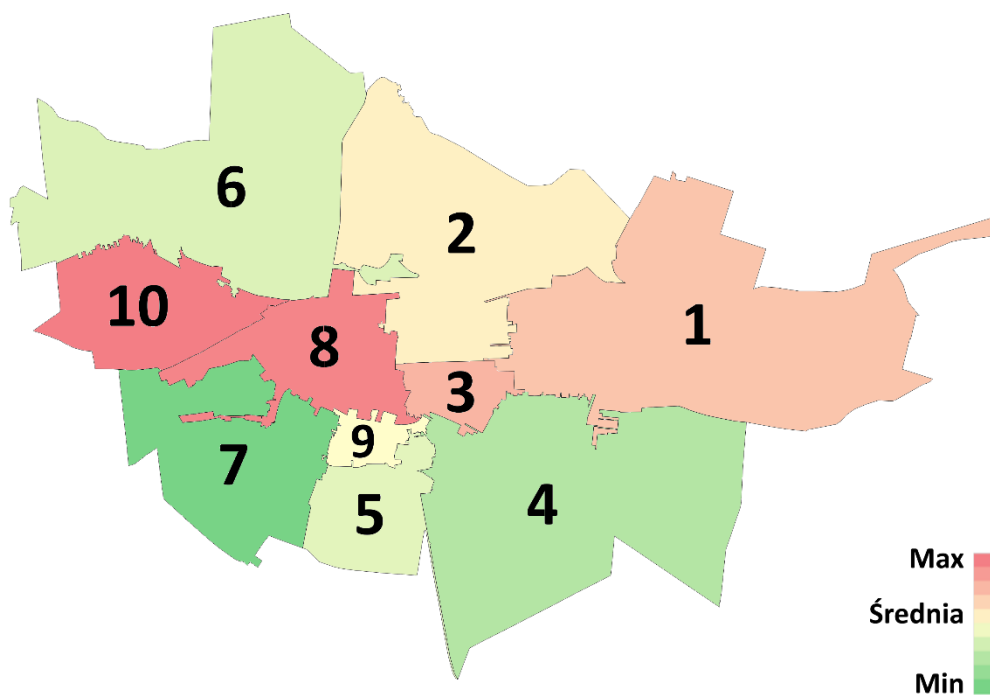
Trzeci spośród poddanych analizie wskaźników obrazuje sytuację społeczną w mieście, reprezentowaną przez osoby ze szczególnymi potrzebami w zakresie dostępności. Wskaźnik ten wyrażono liczbą osób pobierających świadczenia z tytułu niepełnosprawności w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w danej jednostce.

Wartość wskaźnika dla miasta Chełm wynosi 8,77 – przekroczenia odnotowano w pięciu jednostkach analitycznych. Odchylenia od wartości referencyjnej odnotowano w przypadku osiedli: Zachód (13,86), Śródmieście (13,59), Dyrekcja Górna (11,69), Cementowni (11,03), oraz XXX-lecia (8,78).

Tabela 18. Liczba osób z niepełnosprawnościami korzystających z pomocy społecznej na 1 tys. mieszkańców

Lp.	Jednostka analityczna	Wartość wskaźnika	Lp.	Jednostka analityczna	Wartość wskaźnika
1.	Os. Cementowni	11,03	7.	Os. Słoneczne	2,00
2.	Os. Dyrekcja Dolna	8,35	8.	Os. Śródmieście	13,59
3.	Os. Dyrekcja Górna	11,69	9.	Os. XXX-lecia	8,78
4.	Os. Działki	5,02	10.	Os. Zachód	13,86
5.	Os. Kościuszki	7,38	Miasto Chełm ogółem		8,77
6.	Os. Rejowiecka	7,04			

Mapa 5. Liczba osób z niepełnosprawnościami korzystających z pomocy społecznej na 1 tys. mieszkańców

Wyróżnienie kolorem w tabeli oznacza odchylenie wartości wskaźnika w danej jednostce od wartości referencyjnej (tj. wartości wskaźnika w skali całego miasta).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Chełmie

4. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 1 tys. mieszkańców

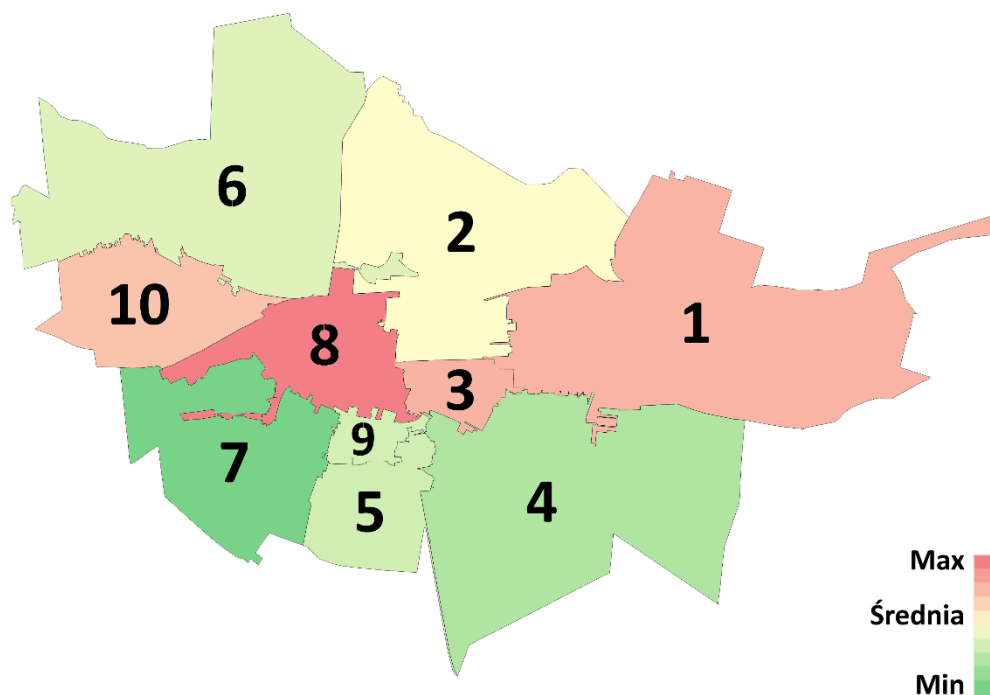
Czwarty analizowany wskaźnik obrazuje sytuację społeczną w mieście, wyrażoną liczbą osób pobierających świadczenia z tytułu ubóstwa w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w danej jednostce analitycznej.

W całym mieście wskaźnik osiągnął wartość 17,38, a przekroczenia zaobserwowano w czterech jednostkach analitycznych. Największe odchylenie od wartości referencyjnej wystąpiło w osiedlu Śródmieście, gdzie wskaźnik przyjął wartość 33,91. Pozostałe przekroczenia dotyczyły natomiast osiedla Dyrekcja Górna (26,42), osiedla Cementowni (26,35), oraz osiedla Zachód (24,25).

Tabela 19. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 1 tys. mieszkańców

Lp.	Jednostka analityczna	Wartość wskaźnika	Lp.	Jednostka analityczna	Wartość wskaźnika
1.	Os. Cementowni	26,35	7.	Os. Słoneczne	3,66
2.	Os. Dyrekcja Dolna	15,95	8.	Os. Śródmieście	33,91
3.	Os. Dyrekcja Górna	26,42	9.	Os. XXX-lecia	11,97
4.	Os. Działki	8,69	10.	Os. Zachód	24,25
5.	Os. Kościuszki	11,73	Miasto Chełm ogółem		17,38
6.	Os. Rejowiecka	12,99			

Mapa 6. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 1 tys. mieszkańców

Wyróżnienie kolorem w tabeli oznacza odchylenie wartości wskaźnika w danej jednostce od wartości referencyjnej (tj. wartości wskaźnika w skali całego miasta).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Chełmie

5. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie na 1 tys. mieszkańców

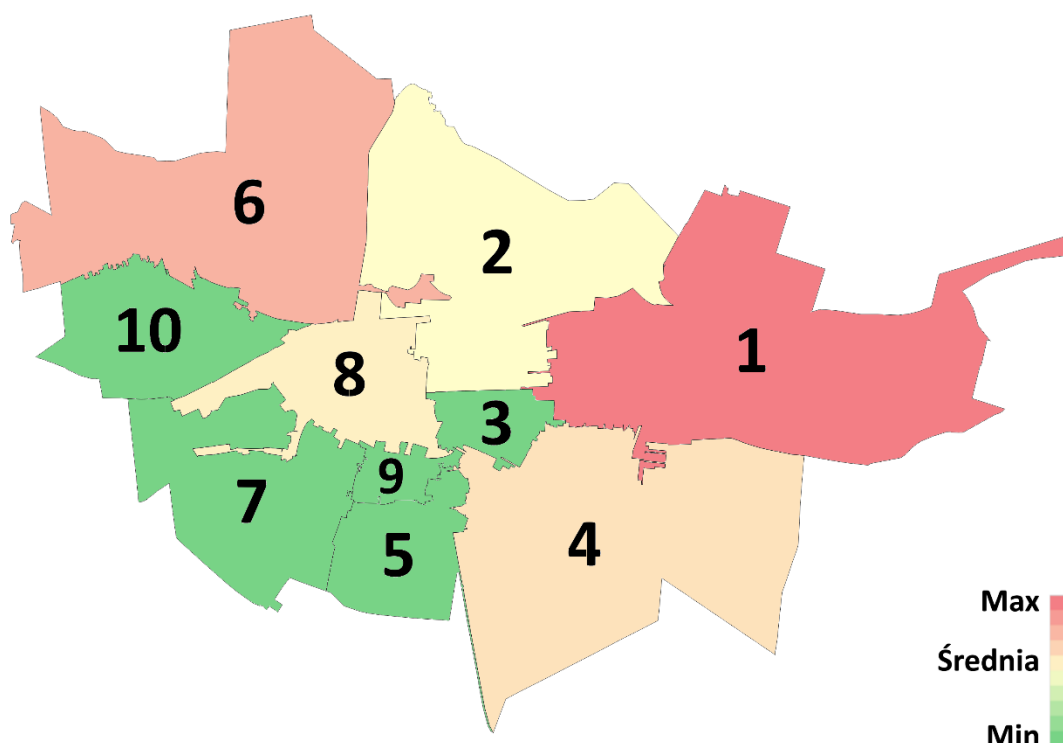
Piąty analizowany wskaźnik obrazuje sytuację społeczną w mieście, wyrażoną liczbą osób pobierających świadczenia z powodu przemocy w rodzinie w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w danej jednostce analitycznej.

Wartość wskaźnika dla miasta Chełm wynosi 0,28 – przekroczenia odnotowano w trzech jednostkach analitycznych: Osiedle Cementowni (1,23), Osiedle Rejowiecka (0,78) oraz Osiedle Działki (0,39).

Tabela 20. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie na 1 tys. mieszkańców

Lp.	Jednostka analityczna	Wartość wskaźnika	Lp.	Jednostka analityczna	Wartość wskaźnika
1.	Os. Cementowni	1,23	7.	Os. Słoneczne	0,00
2.	Os. Dyrekcja Dolna	0,15	8.	Os. Śródmieście	0,26
3.	Os. Dyrekcja Górna	0,00	9.	Os. XXX-lecia	0,00
4.	Os. Działki	0,39	10.	Os. Zachód	0,00
5.	Os. Kościuszki	0,00	Miasto Chełm ogółem		0,28
6.	Os. Rejowiecka	0,78			

Mapa 7. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie na 1 tys. mieszkańców

Wyróżnienie kolorem w tabeli oznacza odchylenie wartości wskaźnika w danej jednostce od wartości referencyjnej (tj. wartości wskaźnika w skali całego miasta).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Chełmie

6. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na 1 tys. mieszkańców

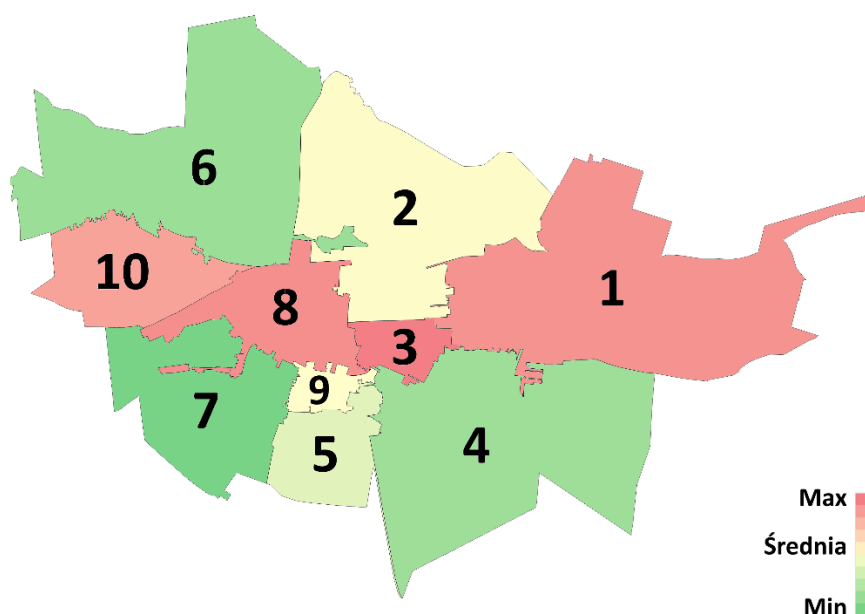
Kolejny analizowany wskaźnik obrazuje sytuację społeczną w mieście, wyrażoną liczbą osób pobierających świadczenia z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w danej jednostce analitycznej.

Średnia wartość dla miasta Chełm wynosi 12,08 – przekroczenia odnotowano w czterech jednostkach analitycznych. Odchylenia od wartości referencyjnej dotyczą osiedli: Dyrekcja Górna (21,22), Śródmieście (19,92), Cementowni (19,61) oraz Zachód (18,31).

Tabela 21. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na 1 tys. mieszkańców

Lp.	Jednostka analityczna	Wartość wskaźnika	Lp.	Jednostka analityczna	Wartość wskaźnika
1.	Os. Cementowni	19,61	7.	Os. Słoneczne	3,66
2.	Os. Dyrekcja Dolna	11,09	8.	Os. Śródmieście	19,92
3.	Os. Dyrekcja Górna	21,22	9.	Os. XXX-lecia	11,18
4.	Os. Działki	5,79	10.	Os. Zachód	18,31
5.	Os. Kościuszki	9,55	Miasto Chełm ogółem		12,08
6.	Os. Rejowiecka	5,63			

Mapa 8. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego na 1 tys. mieszkańców

Wyróżnienie kolorem w tabeli oznacza odchylenie wartości wskaźnika w danej jednostce od wartości referencyjnej (tj. wartości wskaźnika w skali całego miasta).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Chełmie

7. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu na 1 tys. mieszkańców

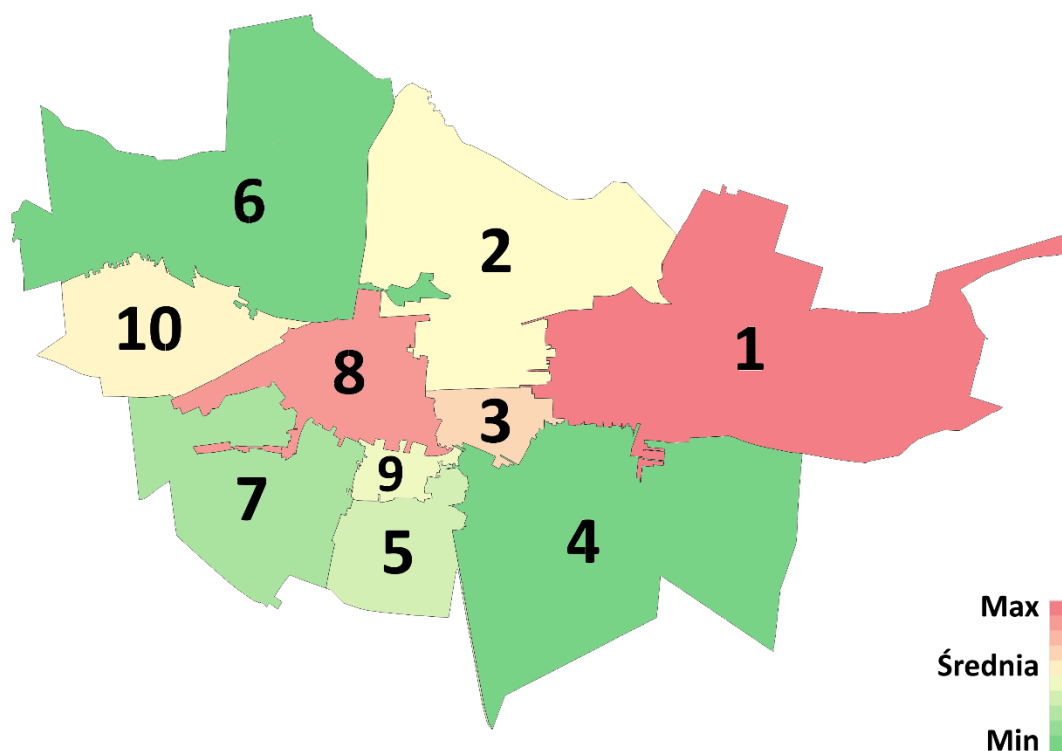
Następny analizowany wskaźnik obrazuje sytuację społeczną w mieście, wyrażoną liczbą osób pobierających świadczenia z powodu alkoholizmu w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w danej jednostce analitycznej.

Średnia wartość dla miasta Chełm wynosi 0,89 – przekroczenia odnotowano w pięciu następujących jednostkach analitycznych: Osiedlu Cementowni (2,25), Osiedlu Śródmieście (1,98), Osiedlu Dyrekcja Górna (1,30), Osiedlu Zachód (0,99) oraz Osiedlu Dyrekcja Dolna (0,91).

Tabela 22. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu na 1 tys. mieszkańców

Lp.	Jednostka analityczna	Wartość wskaźnika	Lp.	Jednostka analityczna	Wartość wskaźnika
1.	Os. Cementowni	2,25	7.	Os. Słoneczne	0,33
2.	Os. Dyrekcja Dolna	0,91	8.	Os. Śródmieście	1,98
3.	Os. Dyrekcja Górna	1,30	9.	Os. XXX-lecia	0,80
4.	Os. Działki	0,00	10.	Os. Zachód	0,99
5.	Os. Kościuszki	0,60	Miasto Chełm ogółem		0,89
6.	Os. Rejowiecka	0,00			

Mapa 9. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu na 1 tys. mieszkańców

Wyróżnienie kolorem w tabeli oznacza odchylenie wartości wskaźnika w danej jednostce od wartości referencyjnej (tj. wartości wskaźnika w skali całego miasta).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Chełmie

8. Liczba dożywień dzieci przyznanych przez MOPR na 100 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym

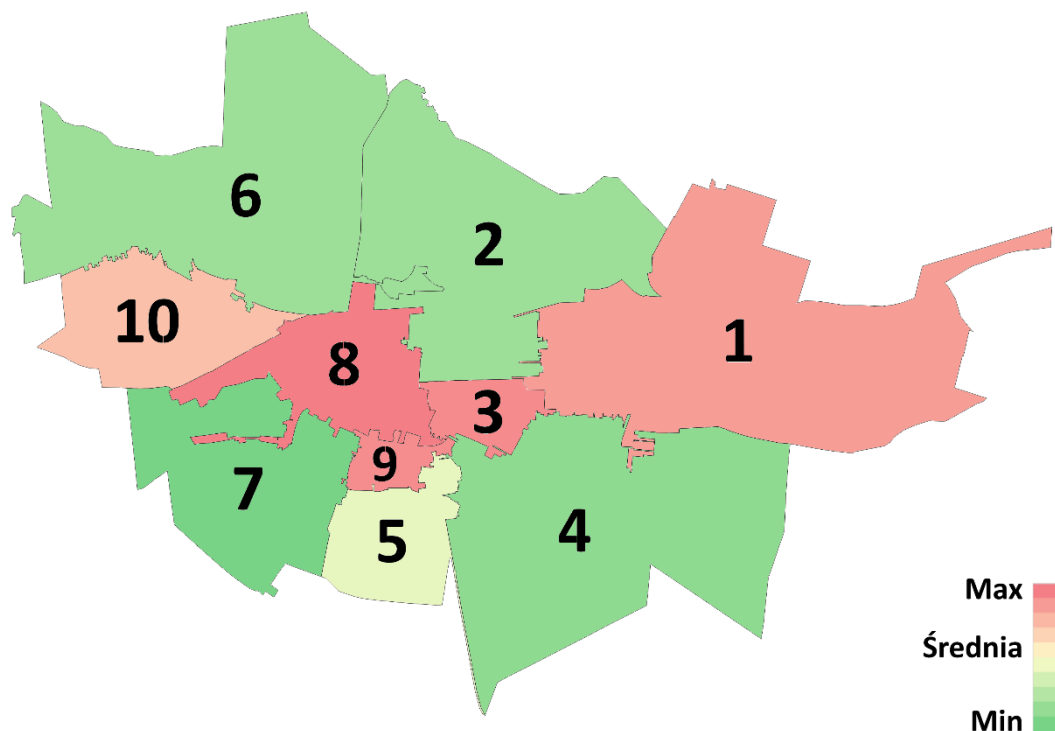
Wskaźnik przedstawia liczbę dożywień dzieci przyznanych przez MOPR w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym.

Wartość wskaźnika dla miasta Chełm wynosi 4,64, a przekroczenia zaobserwowano w pięciu jednostkach analitycznych. Największe odchylenie od wartości referencyjnej wystąpiło w osiedlu Śródmieście, gdzie wskaźnik przyjął wartość 7,61. Pozostałe przekroczenia dotyczyły natomiast osiedli Dyrekcja Górna (7,33), XXX-lecia (7,30), Cementowni (6,88) oraz Zachód (6,09).

Tabela 23. Liczba dożywień dzieci przyznanych przez MOPR na 100 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnych

Lp.	Jednostka analityczna	Wartość wskaźnika	Lp.	Jednostka analityczna	Wartość wskaźnika
1.	Os. Cementowni	6,88	7.	Os. Słoneczne	1,42
2.	Os. Dyrekcja Dolna	4,40	8.	Os. Śródmieście	7,61
3.	Os. Dyrekcja Górna	7,33	9.	Os. XXX-lecia	7,30
4.	Os. Działki	1,98	10.	Os. Zachód	6,09
5.	Os. Kościuszki	4,08	Miasto Chełm ogółem		4,64
6.	Os. Rejowiecka	2,31			

Mapa 10. Liczba dożywień dzieci przyznanych przez MOPR na 100 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnych

Wyróżnienie kolorem w tabeli oznacza odchylenie wartości wskaźnika w danej jednostce od wartości referencyjnej (tj. wartości wskaźnika w skali całego miasta).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Chełmie

9. Liczba osób bezrobotnych na 1 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym

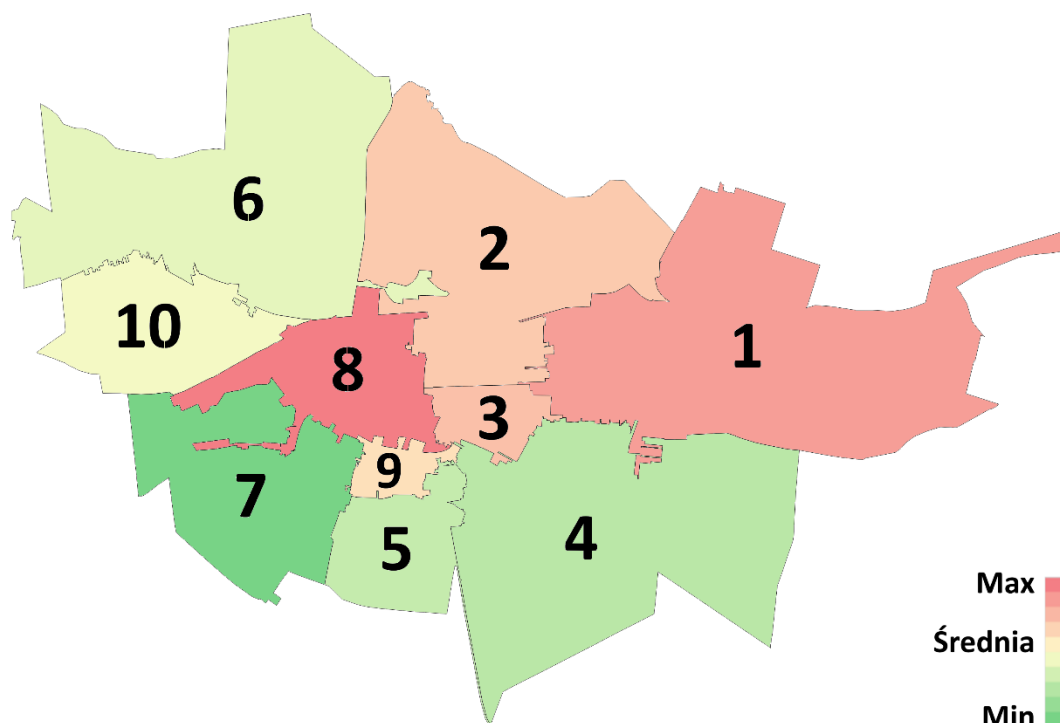
Kolejny analizowany wskaźnik obrazuje udział osób niezatrudnionych i niewykonujących innej pracy zarobkowej, zarejestrowanych w urzędzie pracy oraz poszukujących zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej. Wskaźnik przedstawiono w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w danej jednostce.

Wartość referencyjna, tj. średnia dla całego miasta, wyniosła 5,46. W przypadku tego wskaźnika odnotowano 5 odchyień, z czego największe przekroczenie dotyczy osiedla Śródmieście (w tej jednostce wskaźnik osiągnął poziom 7,10). Pozostałe odchylenia wartości tego wskaźnika odnotowano w następujących osiedlach: Cementowni (6,69), Dyrekcja Górna (6,26), Dyrekcja Dolna (6,13) oraz XXX-lecia (5,84).

Tabela 24. Liczba osób bezrobotnych na 1 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym

Lp.	Jednostka analityczna	Wartość wskaźnika	Lp.	Jednostka analityczna	Wartość wskaźnika
1.	Os. Cementowni	6,69	7.	Os. Słoneczne	3,51
2.	Os. Dyrekcja Dolna	6,13	8.	Os. Śródmieście	7,10
3.	Os. Dyrekcja Górna	6,26	9.	Os. XXX-lecia	5,84
4.	Os. Działki	4,47	10.	Os. Zachód	5,31
5.	Os. Kościuszki	4,63	Miasto Chełm ogółem		5,46
6.	Os. Rejowiecka	5,09			

Mapa 11. Liczba osób bezrobotnych na 1 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym

Wyróżnienie kolorem w tabeli oznacza odchylenie wartości wskaźnika w danej jednostce od wartości referencyjnej (tj. wartości wskaźnika w skali całego miasta).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Chełmie

10. Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 1 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym

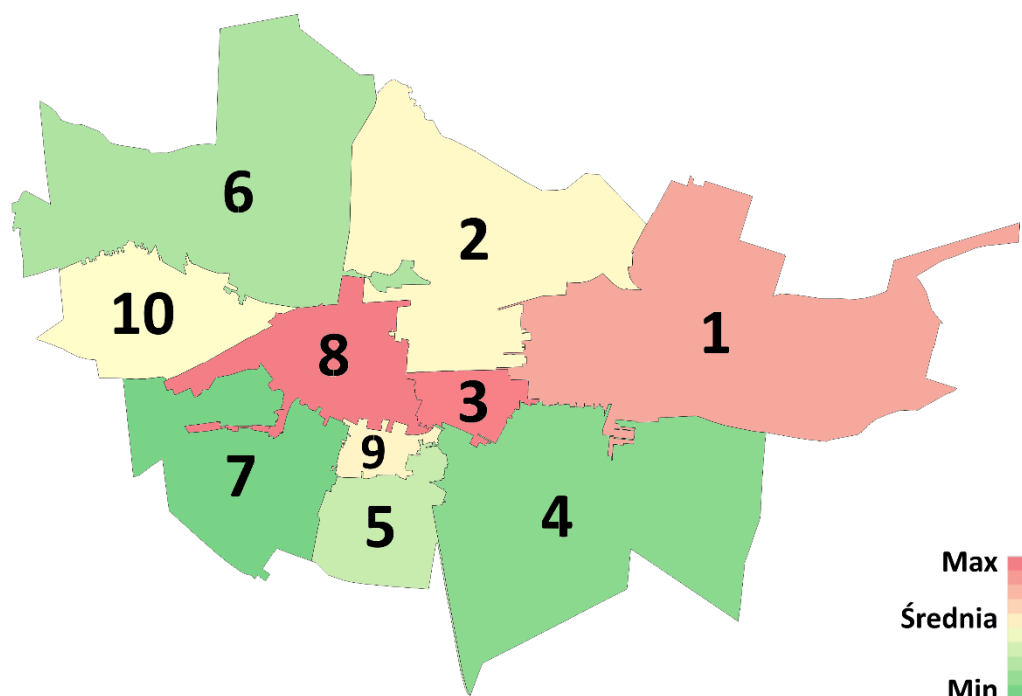
Wskaźnik obrazuje udział osób pozostających bez pracy łącznie przez okres ponad 2 lat zarejestrowanych w urzędzie pracy. Wskaźnik zaprezentowano w przeliczeniu na ogólną liczbę bezrobotnych w danej jednostce.

Wartość tego wskaźnika dla miasta Chełm przyjęła wartość 3,04, a jej przekroczenie odnotowano w sześciu jednostkach analitycznych. W największym stopniu od wartości referencyjnej różni się wartość wskaźnika w osiedlu Śródmieście (4,01) oraz osiedlu Dyrekcja Górna (3,99). Pozostałe różnice w stosunku do wartości średniej były mniejsze i dotyczyły osiedli: Cementowni (3,73), XXX-lecia (3,21), Dyrekcja Dolna (3,18), Zachód (3,15).

Tabela 25. Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 1 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym

Lp.	Jednostka analityczna	Wartość wskaźnika	Lp.	Jednostka analityczna	Wartość wskaźnika
1.	Os. Cementowni	3,73	7.	Os. Słoneczne	2,10
2.	Os. Dyrekcja Dolna	3,18	8.	Os. Śródmieście	4,01
3.	Os. Dyrekcja Górna	3,99	9.	Os. XXX-lecia	3,21
4.	Os. Działki	2,25	10.	Os. Zachód	3,15
5.	Os. Kościuszki	2,73	Miasto Chełm ogółem		3,04
6.	Os. Rejowiecka	2,52			

Mapa 12. Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 1 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym

Wyróżnienie kolorem w tabeli oznacza odchylenie wartości wskaźnika w danej jednostce od wartości referencyjnej (tj. wartości wskaźnika w skali całego miasta).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Chełmie

11. Liczba bezrobotnych kobiet

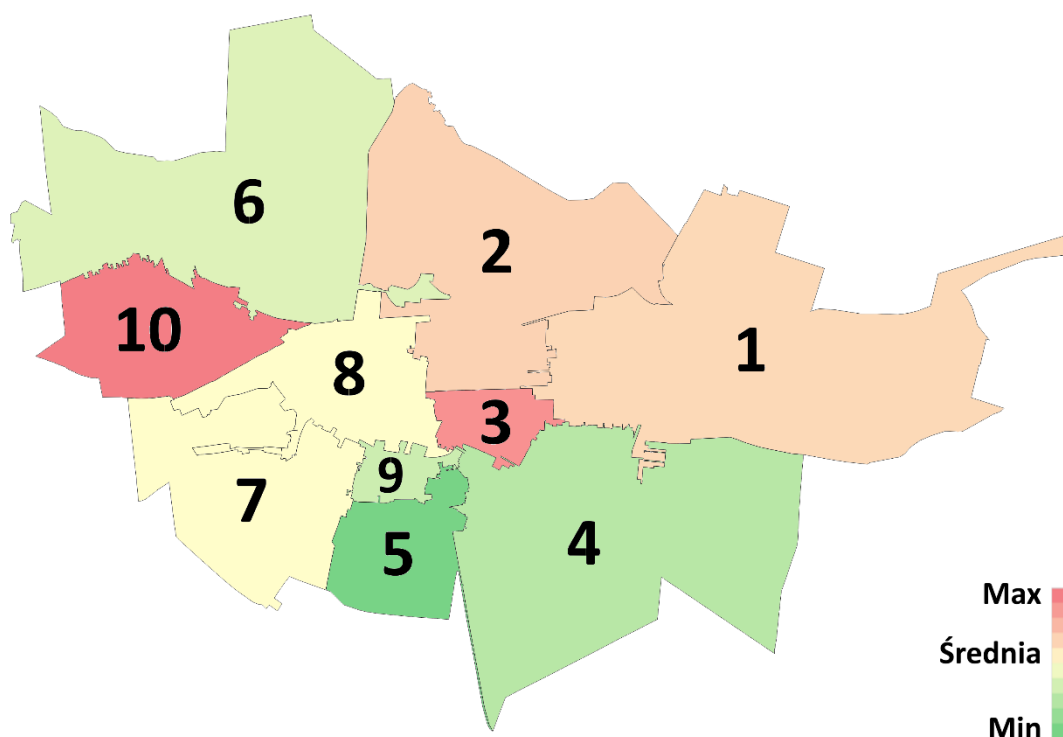
Kolejny analizowany wskaźnik przedstawia liczbę bezrobotnych kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych.

Dla miasta Chełm średnia wartość wskaźnika wyniosła 54,4%. Przekroczenie tej wartości odnotowano w sześciu jednostkach analitycznych. Przekroczenia wartości referencyjnej wystąpiły w osiedlach: Zachód (58,8%), Dyrekcja Górna (58,2%), Dyrekcja Dolna (56,0%), Cementowni (55,8%), Śródmieście (54,5%) oraz Słoneczne (54,5%).

Tabela 26. Liczba bezrobotnych kobiet

Lp.	Jednostka analityczna	Wartość wskaźnika	Lp.	Jednostka analityczna	Wartość wskaźnika
1.	Os. Cementowni	55,8%	7.	Os. Słoneczne	54,5%
2.	Os. Dyrekcja Dolna	56,0%	8.	Os. Śródmieście	54,5%
3.	Os. Dyrekcja Górna	58,2%	9.	Os. XXX-lecia	52,5%
4.	Os. Działki	51,7%	10.	Os. Zachód	58,8%
5.	Os. Kościuszki	49,1%	Miasto Chełm ogółem		54,4%
6.	Os. Rejowiecka	53,2%			

Mapa 13. Liczba bezrobotnych kobiet

Wyróżnienie kolorem w tabeli oznacza odchylenie wartości wskaźnika w danej jednostce od wartości referencyjnej (tj. wartości wskaźnika w skali całego miasta).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Chełmie

12. Liczba stwierdzonych przestępstw na 1 tys. mieszkańców

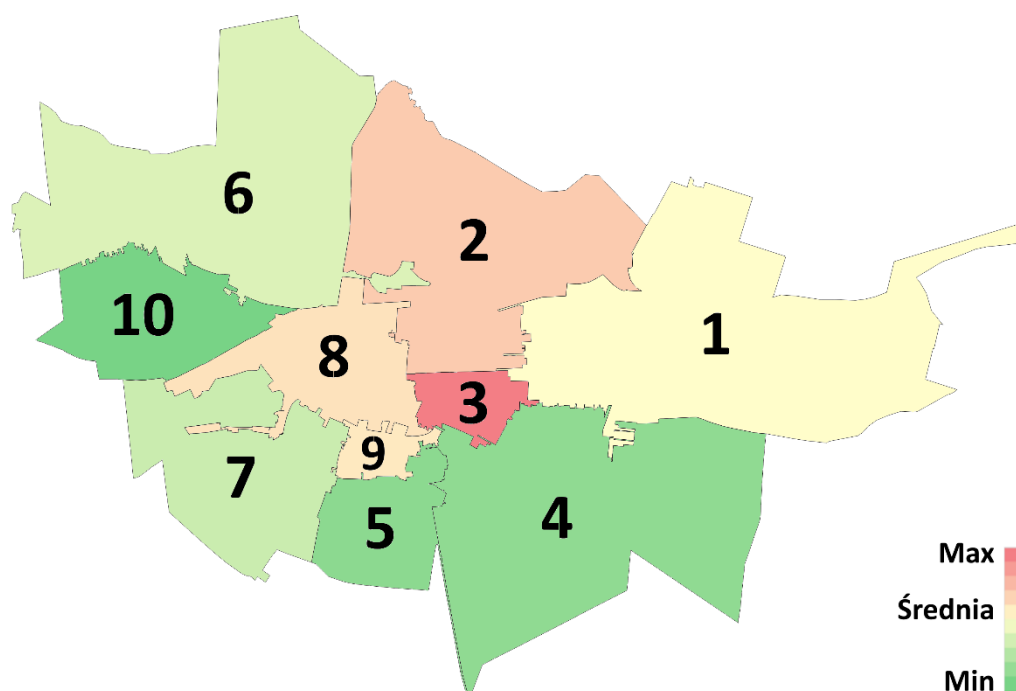
Wskaźnik obrazuje poziom bezpieczeństwa w mieście mierzony liczbą przestępstw ogółem w przeliczeniu 1 tys. mieszkańców danej jednostki.

Średnia wartość wskaźnika dot. liczby przestępstw wyniosła w Chełmie 3,45. Największe przekroczenie średniej wartości dla miasta dotyczy Dyrekcji Górnej, gdzie wartość wskaźnika wyniosła 11,69. Tym samym poziom bezpieczeństwa jest tam najniższy. Znaczne odchylenia od średniej wartości odnotowano również w osiedlu Dyrekcja Dolna (6,38), osiedlu Śródmieście (4,75) oraz osiedlu XXX-lecia (4,26).

Tabela 27. Liczba stwierdzonych przestępstw na 1 tys. mieszkańców

Lp.	Jednostka analityczna	Wartość wskaźnika	Lp.	Jednostka analityczna	Wartość wskaźnika
1.	Os. Cementowni	2,86	7.	Os. Słoneczne	2,33
2.	Os. Dyrekcja Dolna	6,38	8.	Os. Śródmieście	4,75
3.	Os. Dyrekcja Górna	11,69	9.	Os. XXX-lecia	4,26
4.	Os. Działki	1,74	10.	Os. Zachód	1,48
5.	Os. Kościuszki	1,69	Miasto Chełm ogółem		3,45
6.	Os. Rejowiecka	2,50			

Mapa 14. Liczba stwierdzonych przestępstw na 1 tys. mieszkańców

Wyróżnienie kolorem w tabeli oznacza odchylenie wartości wskaźnika w danej jednostce od wartości referencyjnej (tj. wartości wskaźnika w skali całego miasta).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Miejskiej Policji w Chełmie

13. Liczba zakłóceń spokoju i porządku publicznego na 1 tys. mieszkańców

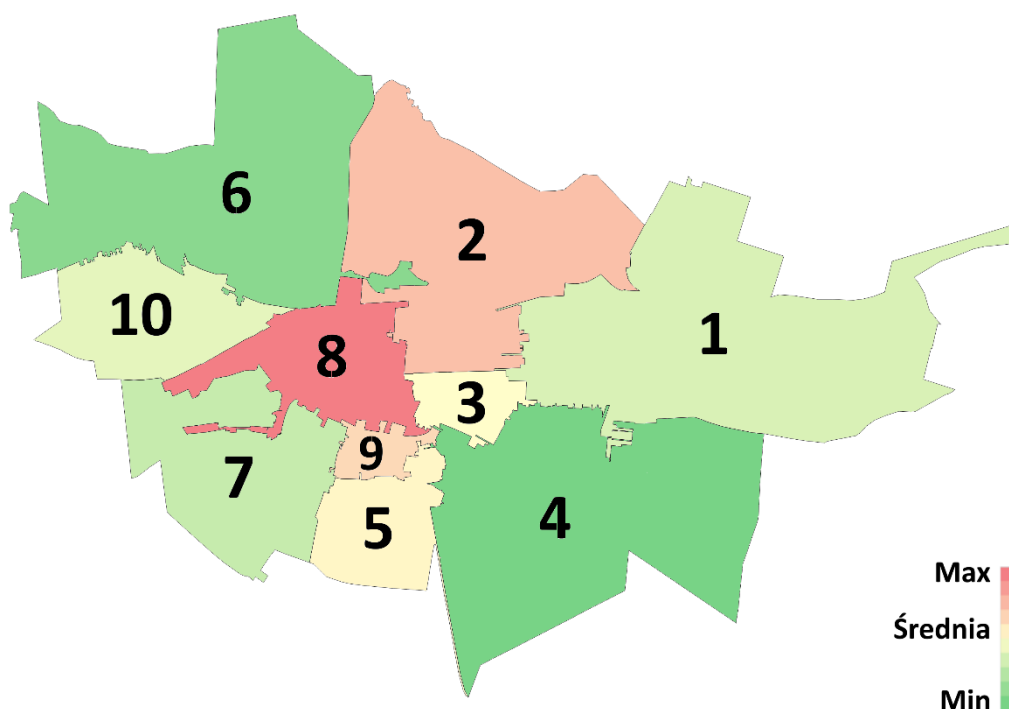
Wskaźnik przedstawia liczbę zakłóceń spokoju i porządku publicznego w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców.

Dla miasta Chełm średnia wartość wskaźnika wyniosła 4,17. Odchylenia od tej wartości odnotowano w trzech następujących jednostkach analitycznych: Śródmieście (10,95), Dyrekcja Dolna (6,84) oraz XXX-lecia (5,32).

Tabela 28. Liczba zakłóceń spokoju i porządku publicznego na 1 tys. mieszkańców

Lp.	Jednostka analityczna	Wartość wskaźnika	Lp.	Jednostka analityczna	Wartość wskaźnika
1.	Os. Cementowni	2,45	7.	Os. Słoneczne	2,16
2.	Os. Dyrekcja Dolna	6,84	8.	Os. Śródmieście	10,95
3.	Os. Dyrekcja Górna	3,03	9.	Os. XXX-lecia	5,32
4.	Os. Działki	0,97	10.	Os. Zachód	2,64
5.	Os. Kościuszki	3,51	Miasto Chełm ogółem		4,17
6.	Os. Rejowiecka	1,25			

Mapa 15. Liczba zakłóceń spokoju i porządku publicznego na 1 tys. mieszkańców

Wyróżnienie kolorem w tabeli oznacza odchylenie wartości wskaźnika w danej jednostce od wartości referencyjnej (tj. wartości wskaźnika w skali całego miasta).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Miejskiej Policji w Chełmie

14. Liczba rodzin objętych procedurą Niebieskiej Karty na 1 tys. mieszkańców

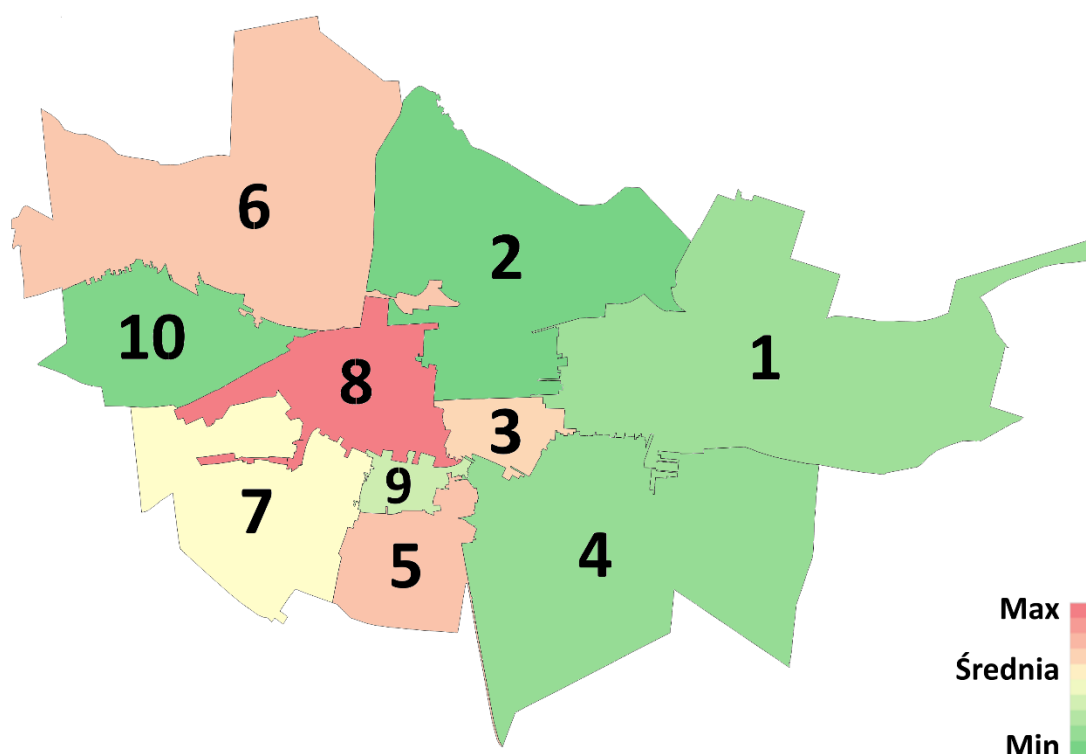
Wskaźnik przedstawia liczbę rodzin objętych procedurą Niebieskiej Karty w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców.

Dla miasta Chełm średnia wartość tego wskaźnika wyniosła 0,35. Przekroczenie tej wartości odnotowano w czterech jednostkach analitycznych. Odchylenia od wartości referencyjnej wystąpiły w następujących osiedlach: Śródmieście (0,66), Kościuszki (0,48), Rejowiecka (0,47) oraz Dyrekcja Górna (0,43).

Tabela 29. Liczba rodzin objętych procedurą Niebieskiej Karty na 1 tys. mieszkańców (dane roczne za 2022)

Lp.	Jednostka analityczna	Wartość wskaźnika	Lp.	Jednostka analityczna	Wartość wskaźnika
1.	Os. Cementowni	0,20	7.	Os. Słoneczne	0,33
2.	Os. Dyrekcja Dolna	0,15	8.	Os. Śródmieście	0,66
3.	Os. Dyrekcja Górna	0,43	9.	Os. XXX-lecia	0,27
4.	Os. Działki	0,19	10.	Os. Zachód	0,16
5.	Os. Kościuszki	0,48	Miasto Chełm ogółem		0,35
6.	Os. Rejowiecka	0,47			

Mapa 16. Liczba rodzin objętych procedurą Niebieskiej Karty na 1 tys. mieszkańców (dane roczne za 2022)

Wyróżnienie kolorem w tabeli oznacza odchylenie wartości wskaźnika w danej jednostce od wartości referencyjnej (tj. wartości wskaźnika w skali całego miasta).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Miejskiej Policji w Chełmie

15. Frekwencja wyborcza w wyborach do sejmiku i senatu w 2023 r.

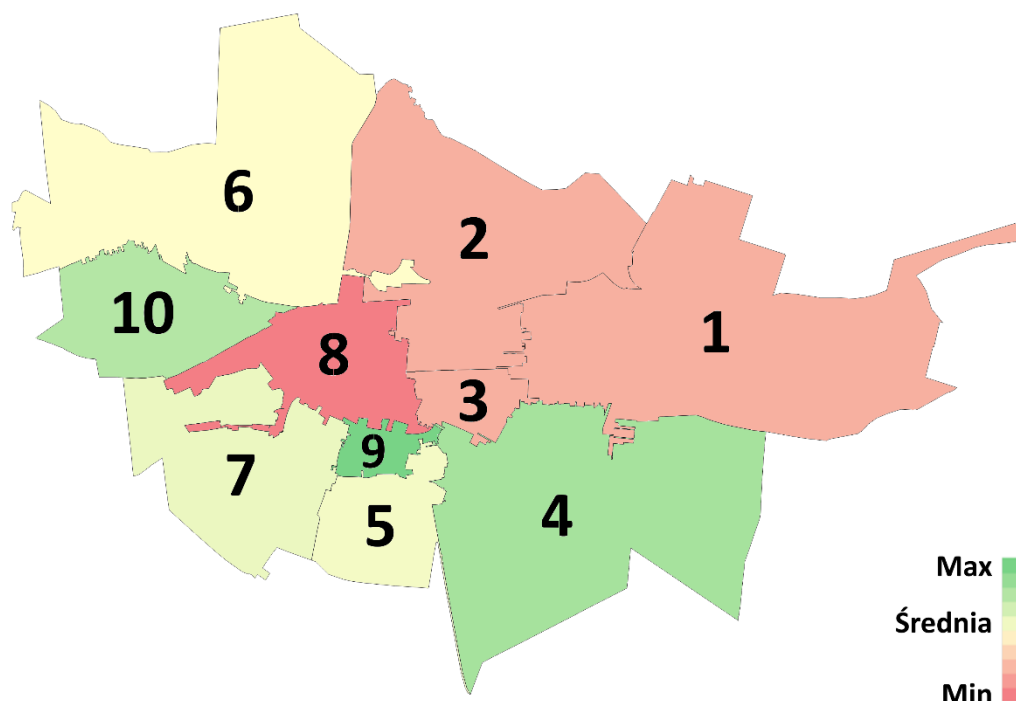
Wskaźnik przedstawia stosunek liczby oddanych głosów (ważnych kart do głosowania) do ogólnej liczby osób uprawnionych do głosowania, a tym samym obrazuje zaangażowanie lokalnego społeczeństwa w życie publiczne. Ze względu na występowanie kilku okręgów wyborczych w osiedlach jako wartość dla osiedla przyjęto okręg wyborczy, na którym mieszka największa liczba mieszkańców.

Średnia wartość wskaźnika dla miasta Chełm wynosi 68,9%. Wartość poniżej normy w zakresie tego wskaźnika zaobserwowano w czterech jednostkach analitycznych. Odchylenia odnotowano w obrębie następujących osiedli: Dyrekcja Dolna (65,3%), Cementownia (65,3%), Śródmieście (62,2%) oraz Dyrekcja Górna (65,5%).

Tabela 30. Frekwencja wyborcza w wyborach do sejmiku i senatu w 2023 r.

Lp.	Jednostka analityczna	Wartość wskaźnika	Lp.	Jednostka analityczna	Wartość wskaźnika
1.	Os. Cementowni	65,3%	7.	Os. Słoneczne	70,7%
2.	Os. Dyrekcja Dolna	65,3%	8.	Os. Śródmieście	62,2%
3.	Os. Dyrekcja Górna	65,5%	9.	Os. XXX-lecia	74,3%
4.	Os. Działki	72,9%	10.	Os. Zachód	72,4%
5.	Os. Kościuszki	70,4%	Miasto Chełm ogółem		68,9%
6.	Os. Rejowiecka	70,0%			

Mapa 17. Frekwencja wyborcza w wyborach do sejmiku i senatu w 2023 r.

Wyróżnienie kolorem w tabeli oznacza odchylenie wartości wskaźnika w danej jednostce od wartości referencyjnej (tj. wartości wskaźnika w skali całego miasta).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej

16. Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców

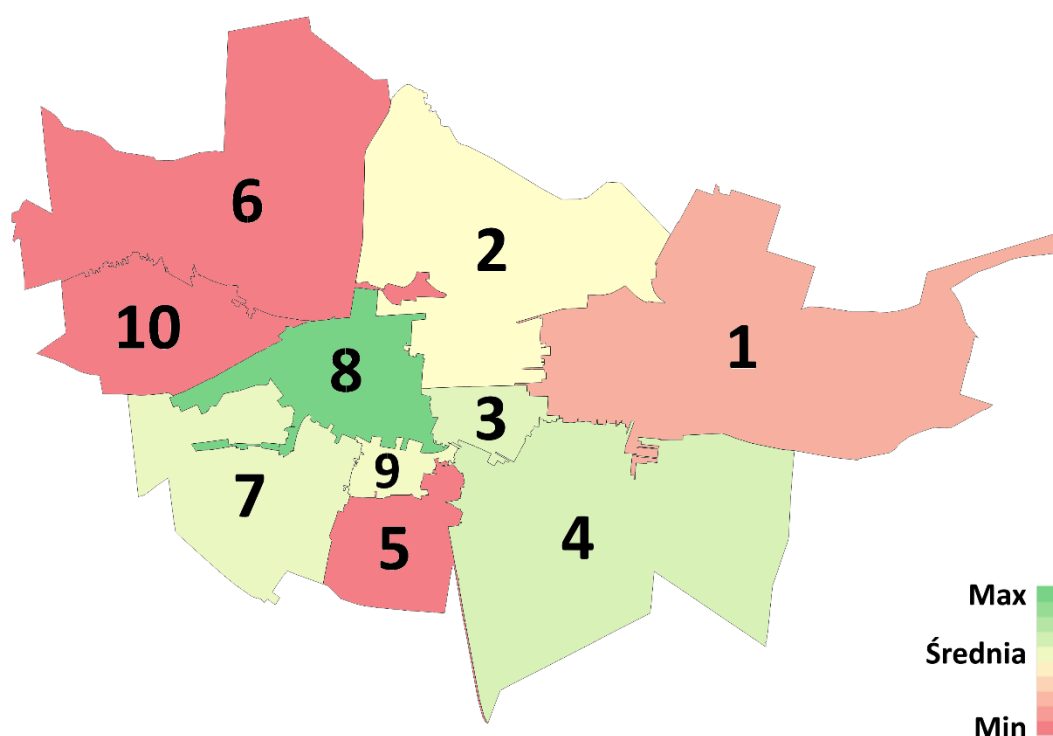
Wskaźnik obrazuje liczbę organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców danej jednostki.

Średnia wartość wskaźnika dla miasta Chełm za 2022 rok wyniosła 1,65. Odchylenia od wartości referencyjnej wystąpiły w takich jednostkach analitycznych jak: osiedle Cementowni (1,02), osiedle Zachód (0,66), osiedle Rejowiecka (0,63), osiedle Kościuszki (0,60).

Tabela 31. Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców

Lp.	Jednostka analityczna	Wartość wskaźnika	Lp.	Jednostka analityczna	Wartość wskaźnika
1.	Os. Cementowni	1,02	7.	Os. Słoneczne	2,00
2.	Os. Dyrekcja Dolna	1,67	8.	Os. Śródmieście	3,83
3.	Os. Dyrekcja Górna	2,17	9.	Os. XXX-lecia	1,86
4.	Os. Działki	2,32	10.	Os. Zachód	0,66
5.	Os. Kościuszki	0,60	Miasto Chełm ogółem		1,65
6.	Os. Rejowiecka	0,63			

Mapa 18. Liczba organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców

Wyróżnienie kolorem w tabeli oznacza odchylenie wartości wskaźnika w danej jednostce od wartości referencyjnej (tj. wartości wskaźnika w skali całego miasta).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Miejskiej Policji w Chełmie

Sfera gospodarcza

1. Podmioty gospodarcze zarejestrowane w rejestrze REGON na 1 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym

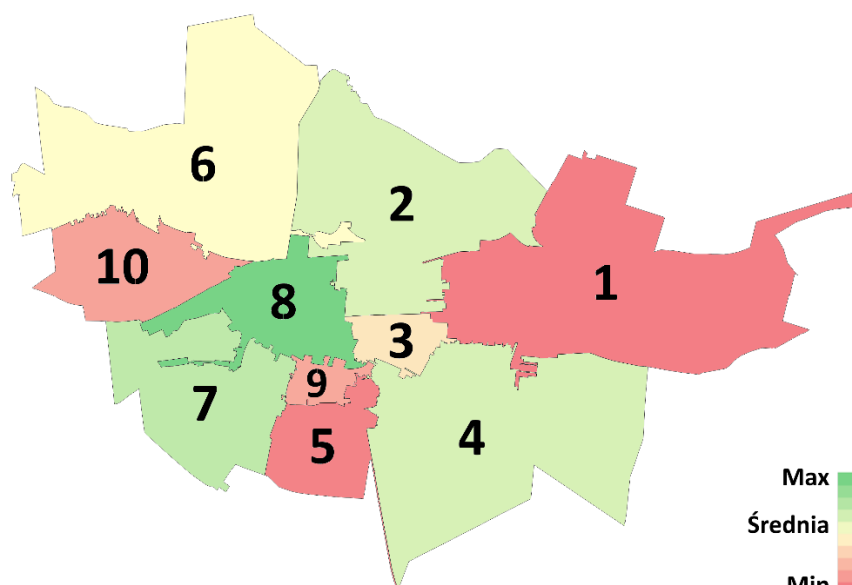
Wskaźnik obrazuje potencjał lokalnej gospodarki, wyrażony poziomem aktywności gospodarczej mieszkańców, odnoszącym się do łącznej liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1 tys. mieszkańców danej jednostki.

Wskaźnik ten dla miasta Chełm przyjął wartość 259,85. Wartości niższe od referencyjnej odnotowano w sześciu jednostkach analitycznych – zwłaszcza w jednostkach osiedle Cementowni oraz osiedle Kościuszki, gdzie na 1 tys. mieszkańców przypada odpowiednio 183,53 oraz 185,46 zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. Pozostałe odchylenia dotyczyły następujących osiedli: Zachód (197,20), XXX-lecia (199,61), Dyrekcja Górna (222,15) oraz Rejowiecka (230,39).

Tabela 32. Podmioty gospodarcze zarejestrowane w rejestrze REGON na 1 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym

Lp.	Jednostka analityczna	Wartość wskaźnika	Lp.	Jednostka analityczna	Wartość wskaźnika
1.	Os. Cementowni	183,53	7.	Os. Słoneczne	318,99
2.	Os. Dyrekcja Dolna	281,21	8.	Os. Śródmieście	416,38
3.	Os. Dyrekcja Górna	222,15	9.	Os. XXX-lecia	199,61
4.	Os. Działki	285,58	10.	Os. Zachód	197,20
5.	Os. Kościuszki	185,46	Miasto Chełm ogółem		259,85
6.	Os. Rejowiecka	230,39			

Mapa 19. Podmioty gospodarcze zarejestrowane w rejestrze REGON na 1 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym

Wyróżnienie kolorem w tabeli oznacza odchylenie wartości wskaźnika w danej jednostce od wartości referencyjnej (tj. wartości wskaźnika w skali całego miasta).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z rejestru REGON

2. Podmioty gospodarcze zarejestrowane w rejestrze REGON w 2023 r. na 1 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym

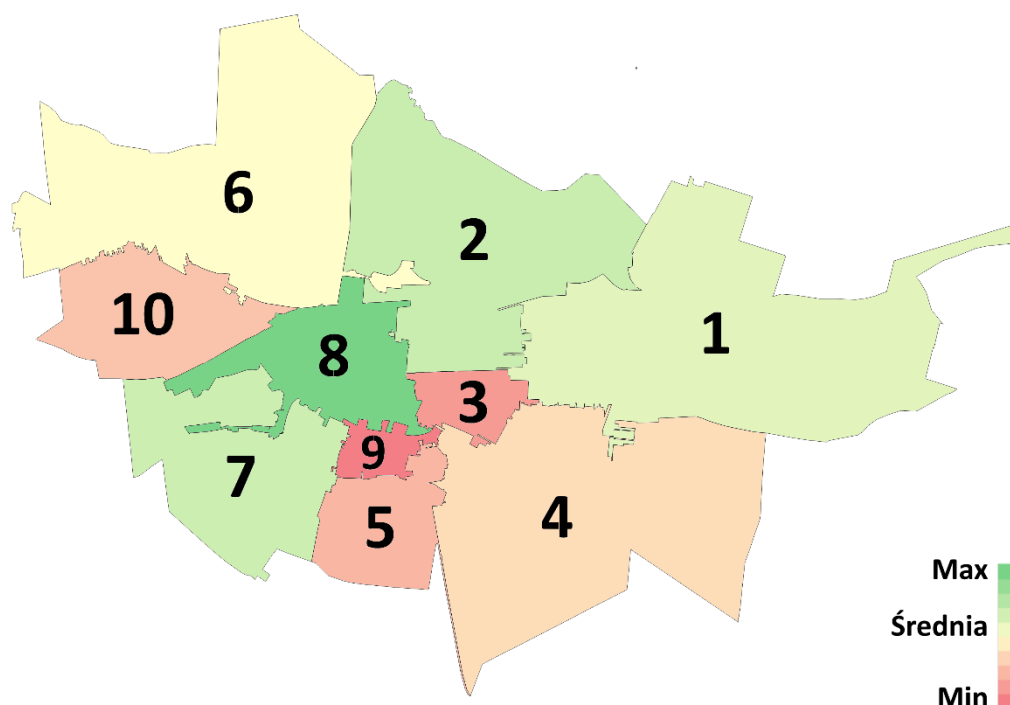
Następny wskaźnik objęty analizą przedstawia liczbę nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2023, przypadającą na 1 tys. mieszkańców danej jednostki analitycznej.

Wskaźnik dla całego miasta osiągnął wartość 6,42 i był wyższy niż w sześciu obszarach. Najmniej korzystna sytuacja dotyczy osiedla XXX-lecia, wskaźnik dla tej jednostki wyniósł 2,92. Przekroczenia średniej wartości odnotowano w następujących jednostkach analitycznych: Kościuszki (3,92), Zachód (4,18), Dyrekcja Górna (3,44), Działki (4,62) oraz Rejowiecka (5,18).

Tabela 33. Podmioty gospodarcze zarejestrowane w rejestrze REGON w 2023 r.

Lp.	Jednostka analityczna	Wartość wskaźnika	Lp.	Jednostka analityczna	Wartość wskaźnika
1.	Os. Cementowni	6,79	7.	Os. Słoneczne	7,97
2.	Os. Dyrekcja Dolna	8,14	8.	Os. Śródmieście	12,51
3.	Os. Dyrekcja Górna	3,44	9.	Os. XXX-lecia	2,92
4.	Os. Działki	4,62	10.	Os. Zachód	4,18
5.	Os. Kościuszki	3,92	Miasto Chełm ogółem		6,42
6.	Os. Rejowiecka	5,18			

Mapa 20. Podmioty gospodarcze zarejestrowane w rejestrze REGON w 2023 r.

Wyróżnienie kolorem w tabeli oznacza odchylenie wartości wskaźnika w danej jednostce od wartości referencyjnej (tj. wartości wskaźnika w skali całego miasta).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z rejestru REGON

3. Udział osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym w ogóle osób bezrobotnych

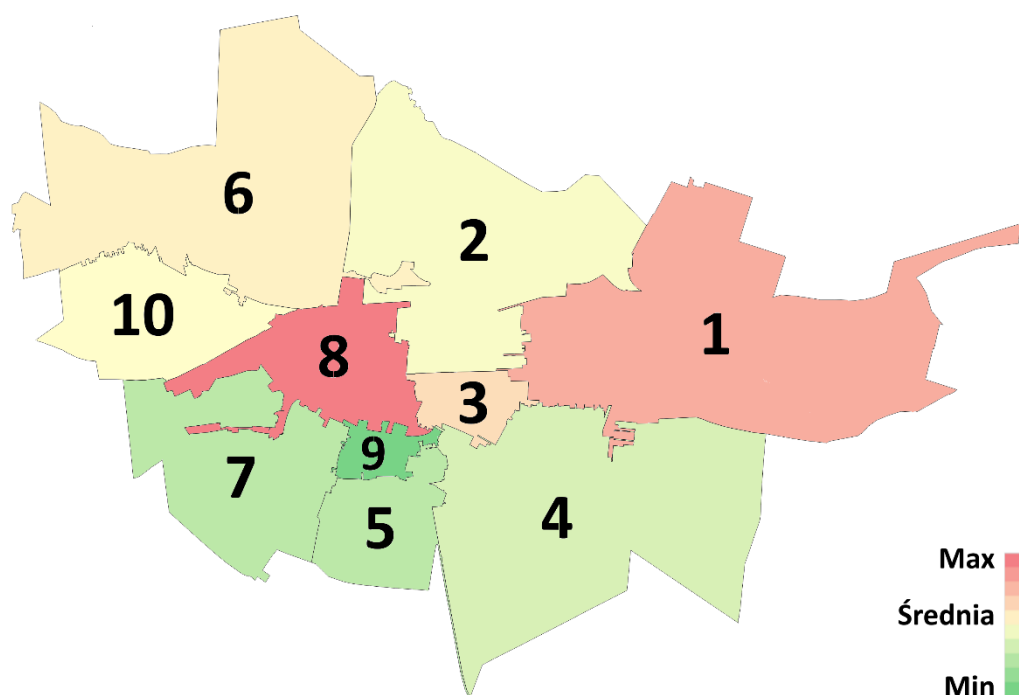
Na obecnym rynku pracy niełatwo znaleźć zatrudnienie mając niski poziom wykształcenia. Kolejny wskaźnik poddany analizie dotyczy zatem udziału osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym w ogólnej liczbie bezrobotnych w danej jednostce analitycznej.

W Chełmie wartość ww. wskaźnika wyniosła 19,8%, zatem co piąty bezrobotny mieszkaniec miasta to osoba posiadająca wykształcenie podstawowe. Przekroczenie wartości referencyjnej odnotowano w trzech jednostkach analitycznych: os. Śródmieście (27,8%), os. Cementowni (24,4%) oraz os. Dyrekcja Górna (20,9%).

Tabela 34. Udział osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym w ogóle osób bezrobotnych

Lp.	Jednostka analityczna	Wartość wskaźnika	Lp.	Jednostka analityczna	Wartość wskaźnika
1.	Os. Cementowni	24,4%	7.	Os. Słoneczne	15,2%
2.	Os. Dyrekcja Dolna	18,3%	8.	Os. Śródmieście	27,8%
3.	Os. Dyrekcja Górna	20,9%	9.	Os. XXX-lecia	11,7%
4.	Os. Działki	16,6%	10.	Os. Zachód	18,5%
5.	Os. Kościuszki	14,7%	Miasto Chełm ogółem		19,8%
6.	Os. Rejowiecka	19,4%			

Mapa 21. Udział osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym w ogóle osób bezrobotnych

Wyróżnienie kolorem w tabeli oznacza odchylenie wartości wskaźnika w danej jednostce od wartości referencyjnej (tj. wartości wskaźnika w skali całego miasta).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Chełmie

Sfera środowiskowa

1. Odsetek nieekologicznych źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych

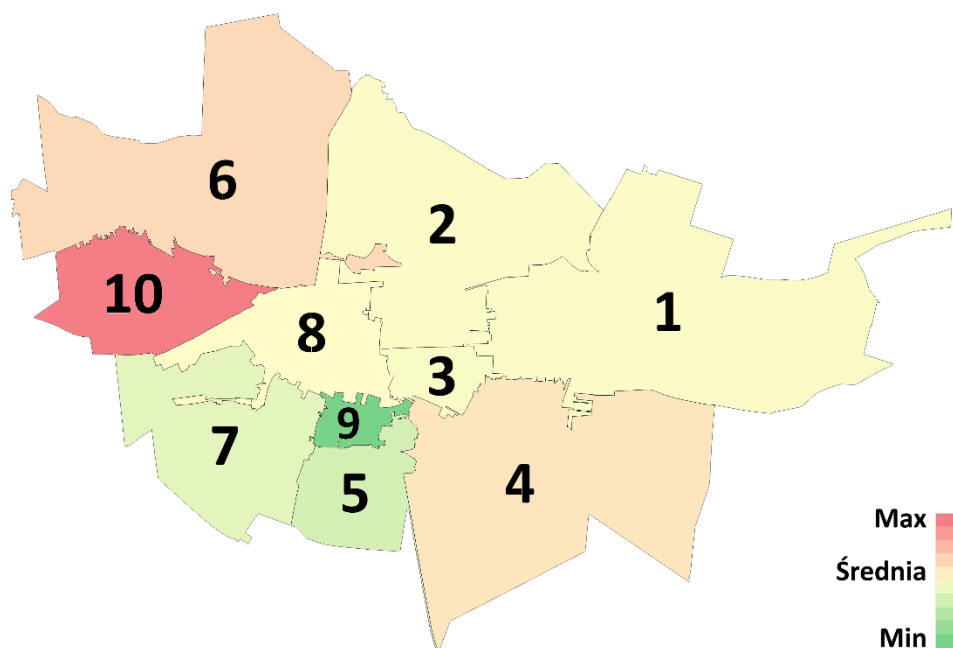
Następny wskaźnik dotyczy liczby kotłów na paliwo stałe⁴ w ogóle źródeł ciepła w Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków – przedstawia zatem odsetek nieekologicznych źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych.

Średnia wartość wskaźnika dla miasta Chełm wynosi 44,3%. Przekroczenie normy w zakresie tego wskaźnika zaobserwowano w przypadku osiedli: Zachód (53,2%), Rejowiecka (46,4%) oraz Działki (45,5%).

Tabela 35. Odsetek nieekologicznych źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych

Lp.	Jednostka analityczna	Wartość wskaźnika	Lp.	Jednostka analityczna	Wartość wskaźnika
1.	Os. Cementowni	43,8%	7.	Os. Słoneczne	36,3%
2.	Os. Dyrekcja Dolna	42,8%	8.	Os. Śródmieście	44,0%
3.	Os. Dyrekcja Górna	42,3%	9.	Os. XXX-lecia	6,7%
4.	Os. Działki	45,5%	10.	Os. Zachód	53,2%
5.	Os. Kościuszki	32,1%	Miasto Chełm ogółem		44,3%
6.	Os. Rejowiecka	46,4%			

Mapa 22. Odsetek nieekologicznych źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych

Wyróżnienie kolorem w tabeli oznacza odchylenie wartości wskaźnika w danej jednostce od wartości referencyjnej (tj. wartości wskaźnika w skali całego miasta).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Chełm

⁴ Do nieekologicznych źródeł ciepła zaliczono następujące ich rodzaje: kocioł na paliwo stałe (węgiel, drewno, pellet lub inny rodzaj biomasy) z ręcznym podawaniem paliwa/zasypowy, kominek/koza/ogrzewacz powietrza na paliwo stałe (drewno, pellet lub inny rodzaj biomasy, węgiel), piec kaflowy na paliwo stałe (węgiel, drewno, pellet lub inny rodzaj biomasy), trzon kuchenny/piecokuchnia/kuchnia węglowa

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

1. Liczba obiektów zabytkowych ujętych w gminnej ewidencji zabytków na 1 tys. mieszkańców

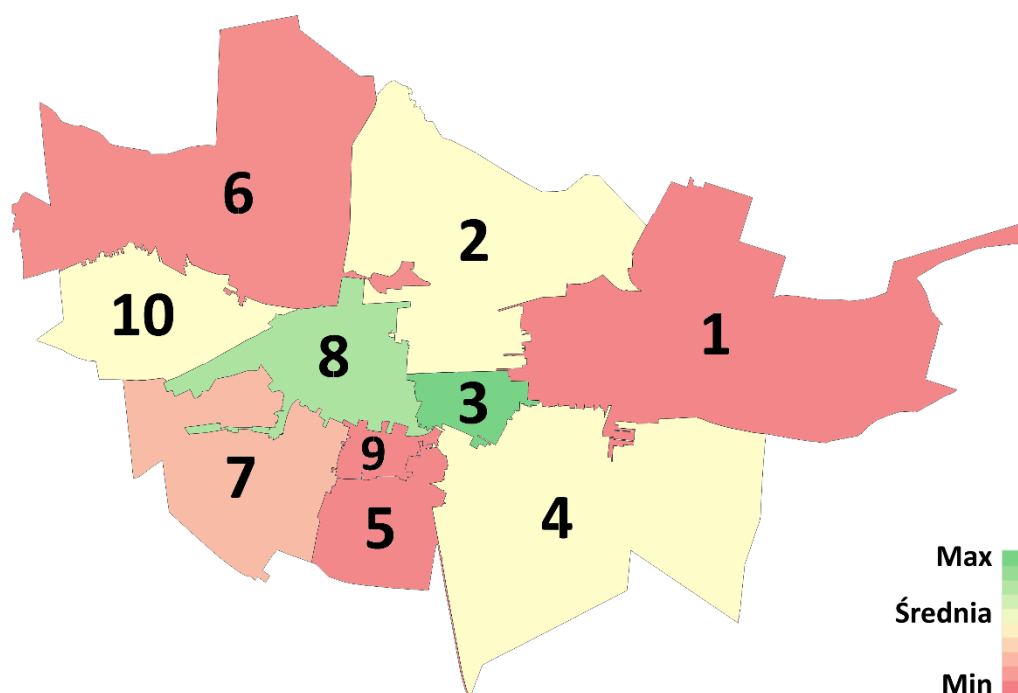
Wskaźnik przedstawia liczbę obiektów zabytkowych ujętych w gminnej ewidencji zabytków przypadających na 1000 mieszkańców.

Średnia wartość ww. wskaźnika dla miasta Chełm wynosi 7,73. Odchylenia od tej wartości odnotowano w większości jednostek analitycznych: XXX-lecia (0,00), Cementowni (0,41), Kościuszki (0,48), Rejowiecka (0,78), Słoneczne (3,00), Zachód (6,10), Dyrekcja Dolna (6,23) oraz Działki (6,56).

Tabela 36. Liczba obiektów zabytkowych ujętych w gminnej ewidencji zabytków na 1 tys. mieszkańców

Lp.	Jednostka analityczna	Wartość wskaźnika	Lp.	Jednostka analityczna	Wartość wskaźnika
1.	Os. Cementowni	0,41	7.	Os. Słoneczne	3,00
2.	Os. Dyrekcja Dolna	6,23	8.	Os. Śródmieście	27,31
3.	Os. Dyrekcja Górna	40,28	9.	Os. XXX-lecia	0,00
4.	Os. Działki	6,56	10.	Os. Zachód	6,10
5.	Os. Kościuszki	0,48	Miasto Chełm ogółem		7,73
6.	Os. Rejowiecka	0,78			

Mapa 23. Liczba obiektów zabytkowych ujętych w gminnej ewidencji zabytków na 1 tys. mieszkańców

Wyróżnienie kolorem w tabeli oznacza odchylenie wartości wskaźnika w danej jednostce od wartości referencyjnej (tj. wartości wskaźnika w skali całego miasta).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Chełm

2. Liczba przystanków komunikacji zbiorowej na 1 tys. mieszkańców

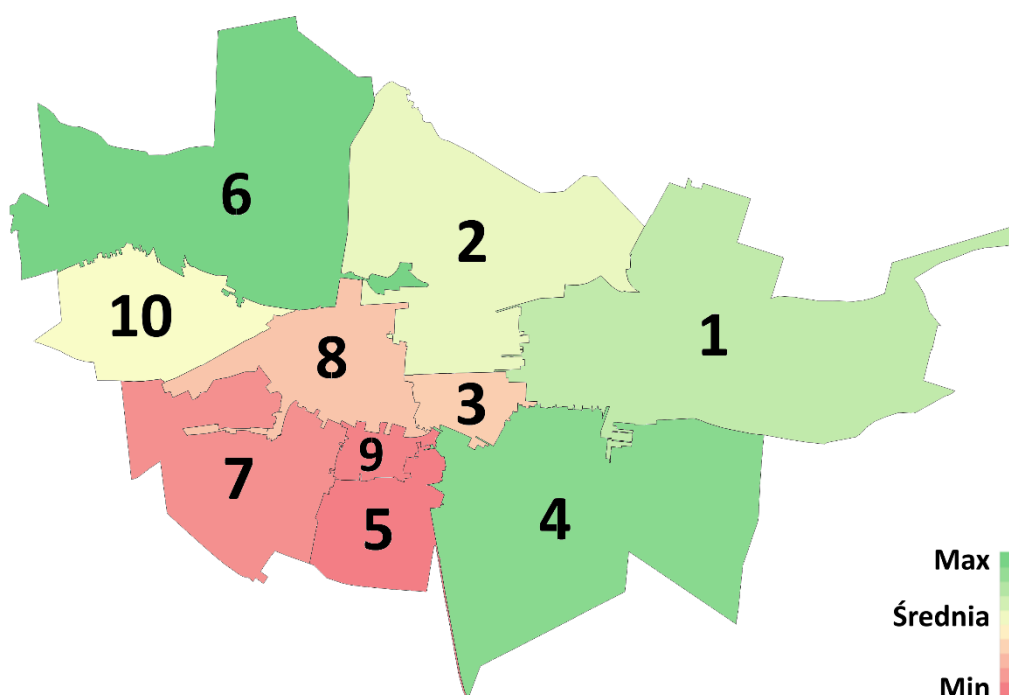
Wskaźnik obrazuje stopień dostępności infrastruktury komunikacyjnej, wyrażony liczbą przystanków komunikacji publicznej przypadającą na 1000 mieszkańców danej jednostki analitycznej.

Wartość wskaźnika dla miasta Chełm wynosi 3,05 – a zatem tyle przystanków komunikacji zbiorowej przypada na 1000 mieszkańców miasta. Niekorzystna sytuacja w tym zakresie (wartość wskaźnika niższa od referencyjnej) występuje w obrębie pięciu jednostek analitycznych: osiedle Kościuszki (1,81), osiedle XXX-lecia (1,86), osiedle Słoneczne (2,00), osiedle Śródmieście (2,51), osiedle Dyrekcja Górna (2,60).

Tabela 37. Liczba przystanków komunikacji zbiorowej na 1 tys. mieszkańców

Lp.	Jednostka analityczna	Wartość wskaźnika	Lp.	Jednostka analityczna	Wartość wskaźnika
1.	Os. Cementowni	3,88	7.	Os. Słoneczne	2,00
2.	Os. Dyrekcja Dolna	3,34	8.	Os. Śródmieście	2,51
3.	Os. Dyrekcja Górna	2,60	9.	Os. XXX-lecia	1,86
4.	Os. Działki	4,63	10.	Os. Zachód	3,13
5.	Os. Kościuszki	1,81	Miasto Chełm ogółem		3,05
6.	Os. Rejowiecka	4,85			

Mapa 24. Liczba przystanków komunikacji zbiorowej na 1 tys. mieszkańców

Wyróżnienie kolorem w tabeli oznacza odchylenie wartości wskaźnika w danej jednostce od wartości referencyjnej (tj. wartości wskaźnika w skali całego miasta).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Chełm

3. Liczba placów zabaw dla dzieci i liczba siłowni w terenie dla dorosłych na 1 tys. mieszkańców

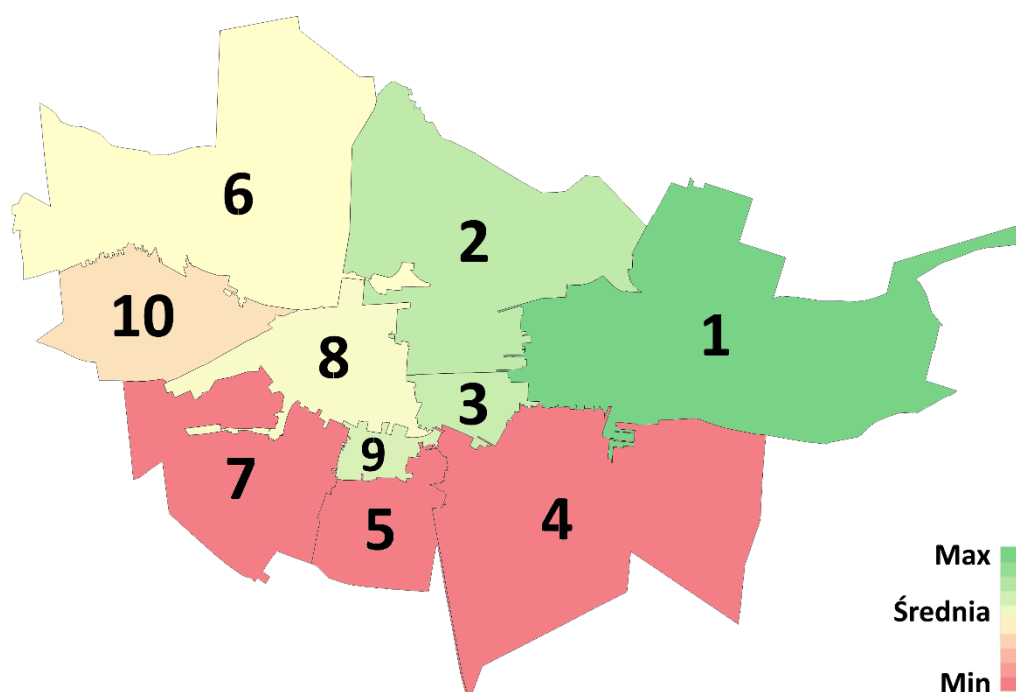
Wskaźnik obrazuje atrakcyjność rekreacyjną mierzoną liczbą placów zabaw dla dzieci oraz siłowni w terenie dla dorosłych, w przeliczeniu na 1000 mieszkańców danej jednostki analitycznej.

W skali całego miasta wskaźnik osiągnął wartość 0,51 i był wyższy niż w czterech obszarach. W przypadku jednostek: osiedle Działki, osiedle Kościuszki oraz osiedle Słoneczne odnotowano wartość zerową wskaźnika. Pozostałe odchylenie dotyczyło jednostki Zachód, gdzie wskaźnik wyniósł 0,49, a więc blisko średniej dla miasta.

Tabela 38. Liczba placów zabaw dla dzieci i liczba siłowni w terenie dla dorosłych na 1 tys. mieszkańców

Lp.	Jednostka analityczna	Wartość wskaźnika	Lp.	Jednostka analityczna	Wartość wskaźnika
1.	Os. Cementowni	1,23	7.	Os. Słoneczne	0,00
2.	Os. Dyrekcja Dolna	0,91	8.	Os. Śródmieście	0,66
3.	Os. Dyrekcja Górna	0,87	9.	Os. XXX-lecia	0,80
4.	Os. Działki	0,00	10.	Os. Zachód	0,49
5.	Os. Kościuszki	0,00	Miasto Chełm ogółem		0,51
6.	Os. Rejowiecka	0,63			

Mapa 25. Liczba placów zabaw dla dzieci i liczba siłowni w terenie dla dorosłych na 1 tys. mieszkańców

Wyróżnienie kolorem w tabeli oznacza odchylenie wartości wskaźnika w danej jednostce od wartości referencyjnej (tj. wartości wskaźnika w skali całego miasta).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Chełm

Sfera techniczna

1. Udział budynków użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji w ogólnej liczbie budynków użyteczności publicznej

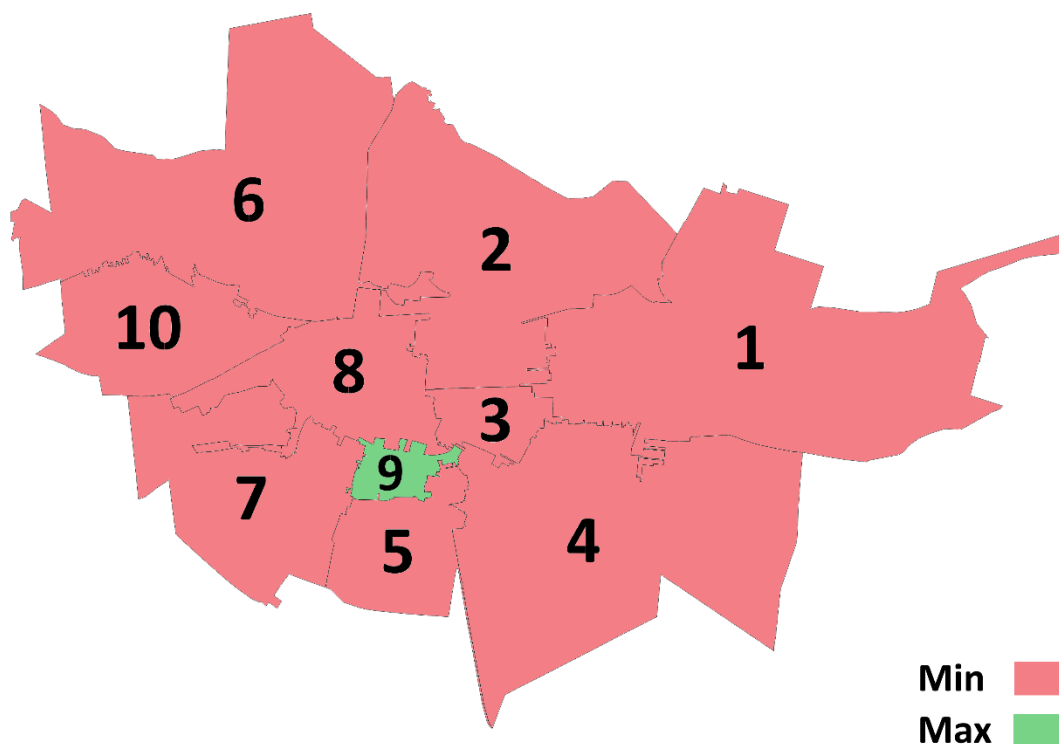
Analizowany wskaźnik obrazuje udział budynków użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji w ogólnej liczbie budynków użyteczności publicznej.

W skali całego miasta wskaźnik osiągnął wartość 3,0%. Pozytywną wartość wskaźnika odnotowano w przypadku jednej jednostki: osiedla XXX-lecia (25,0%). W pozostałych jednostkach wartość wskaźnika była niższa od wartości referencyjnej.

Tabela 39. Udział budynków użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji w ogólnej liczbie budynków użyteczności publicznej

Lp.	Jednostka analityczna	Wartość wskaźnika	Lp.	Jednostka analityczna	Wartość wskaźnika
1.	Os. Cementowni	0,0%	7.	Os. Słoneczne	0,0%
2.	Os. Dyrekcja Dolna	0,0%	8.	Os. Śródmieście	0,0%
3.	Os. Dyrekcja Górna	0,0%	9.	Os. XXX-lecia	25,0%
4.	Os. Działki	0,0%	10.	Os. Zachód	0,0%
5.	Os. Kościuszki	0,0%	Miasto Chełm ogółem		3,0%
6.	Os. Rejowiecka	0,0%			

Mapa 26. Udział budynków użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji w ogólnej liczbie budynków użyteczności publicznej

Wyróżnienie kolorem w tabeli oznacza odchylenie wartości wskaźnika w danej jednostce od wartości referencyjnej (tj. wartości wskaźnika w skali całego miasta).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Chełm

2. Udział mieszkań komunalnych z piecami węglowymi klasy 3 lub bezklasowymi w ogóle mieszkań komunalnych

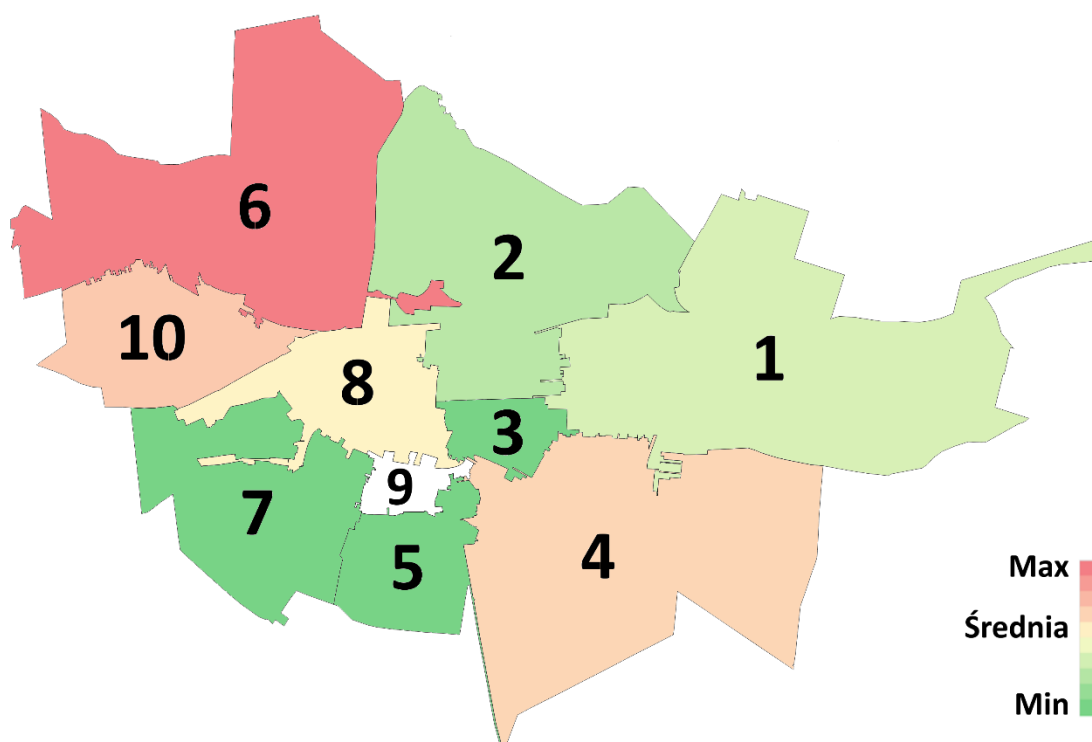
Wskaźnik przedstawia udział mieszkań komunalnych z piecami węglowymi klasy 3 lub bezklasowymi w ogólnej liczbie mieszkań komunalnych.

Wartość wskaźnika dla miasta Chełm wynosi 27,0%, odchylenia odnotowano w czterech jednostkach analitycznych: osiedle Rejowiecka (92,0%), osiedle Zachód (50,5%) oraz osiedle Działki (42,9%).

Tabela 40. Udział mieszkań komunalnych z piecami węglowymi klasy 3 lub bezklasowymi w ogóle mieszkań komunalnych

Lp.	Jednostka analityczna	Wartość wskaźnika	Lp.	Jednostka analityczna	Wartość wskaźnika
1.	Os. Cementowni	15,0%	7.	Os. Słoneczne	0,0%
2.	Os. Dyrekcja Dolna	10,4%	8.	Os. Śródmieście	27,0%
3.	Os. Dyrekcja Górna	0,0%	9.	Os. XXX-lecia	Nie dotyczy
4.	Os. Działki	42,9%	10.	Os. Zachód	50,5%
5.	Os. Kościuszki	0,0%	Miasto Chełm ogółem		27,0%
6.	Os. Rejowiecka	92,0%			

Mapa 27. Udział mieszkań komunalnych z piecami węglowymi klasy 3 lub bezklasowymi w ogóle mieszkań komunalnych

Wyróżnienie kolorem w tabeli oznacza odchylenie wartości wskaźnika w danej jednostce od wartości referencyjnej (tj. wartości wskaźnika w skali całego miasta).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Chełm

3. Poziom zadłużenia mieszkań komunalnych w złotych w przeliczeniu na liczbę rodzin w nich mieszkających

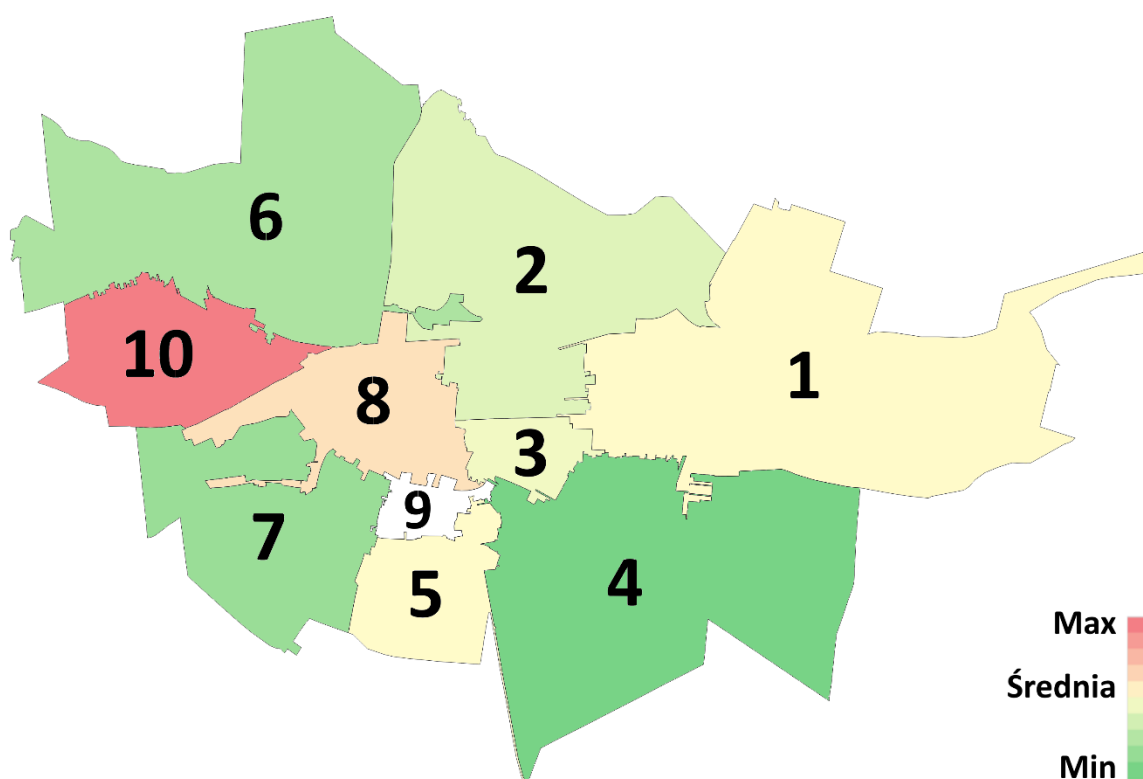
Wskaźnik prezentuje poziom zadłużenia mieszkań komunalnych w złotych w przeliczeniu na liczbę rodzin, które w nich mieszkają.

Średnia wartość dla miasta Chełm wynosi ponad 3,3 tys. zł. Odchylenie odnotowano w przypadku dwóch jednostek analitycznych, a mianowicie osiedla Zachód (10 767,63 zł) i osiedla Śródmieście (4 060,56 zł).

Tabela 41. Poziom zadłużenia mieszkań komunalnych w złotych w przeliczeniu na liczbę rodzin w nich mieszkających

Lp.	Jednostka analityczna	Wartość wskaźnika	Lp.	Jednostka analityczna	Wartość wskaźnika
1.	Os. Cementowni	2 384,16	7.	Os. Słoneczne	554,25
2.	Os. Dyrekcja Dolna	1 654,99	8.	Os. Śródmieście	4 060,56
3.	Os. Dyrekcja Górna	1 952,48	9.	Os. XXX-lecia	Nie dotyczy
4.	Os. Działki	0,0	10.	Os. Zachód	10 767,63
5.	Os. Kościuszki	2 353,08	Miasto Chełm ogółem		3 343,42
6.	Os. Rejowiecka	855,23			

Mapa 28. Poziom zadłużenia mieszkań komunalnych w złotych w przeliczeniu na liczbę rodzin w nich mieszkających

Wyróżnienie kolorem w tabeli oznacza odchylenie wartości wskaźnika w danej jednostce od wartości referencyjnej (tj. wartości wskaźnika w skali całego miasta).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Chełm

Wyznaczenie granic obszarów zdegradowanych

Obszar zdegradowany to taki, na którym nasilone są negatywne zjawiska społeczne, do których zaliczyć można m.in.: bezrobocie, ubóstwo, niski poziom kapitału społecznego. Co więcej, obszar zdegradowany cechuje się co najmniej jednym negatywnym zjawiskiem ze sfery gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej.

Obszary zdegradowane wyznaczone zostały na podstawie przeprowadzonej analizy wskaźnikowej w pięciu sferach. W tabeli zaprezentowano liczbę przekroczeń wskaźników dla poszczególnych sfer. Obszary zdegradowane to te, które charakteryzują się negatywnymi zjawiskami w sferze społecznej (minimum 10 wskaźników) oraz co najmniej jednym negatywnym zjawiskiem w innej sferze (minimum 2 wskaźniki dla sfery gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej lub 1 w sferze środowiskowej). W Chełmie obszarami zdegradowanymi są następujące jednostki analityczne (zaznaczone kolorem w tabeli): Osiedle Cementowni, Osiedle Dyrekcja Górna oraz Osiedle Śródmieście.

Tabela 42. Podsumowanie analizy wskaźnikowej – liczba przekroczeń w poszczególnych sferach

Jednostka analityczna	Liczba mieszkańców	Powierzchnia w km ²	Liczba przekroczeń w sferze:					Jednostki zakwalifikowane do obszaru rewitalizacji
			Spolecznej (z 16)	Gospodarczej (z 3)	Środowiskowej (z 1)	Przestrzenno-funkcjonalnej (z 3)	Technicznej (z 3)	
Osiedle Cementowni	4 895	7,66	12	2	0	1	1	
Osiedle Dyrekcja Dolna	6 583	5,38	9	0	0	1	1	
Osiedle Dyrekcja Górna	2 309	0,71	12	3	0	1	1	TAK
Osiedle Działki	5 180	6,76	2	1	1	2	2	
Osiedle Kościuszki	8 269	1,52	3	2	0	3	1	
Osiedle Rejowiecka	6 389	6,77	3	2	1	1	2	
Osiedle Słoneczne	6 010	3,27	2	0	0	3	1	
Osiedle Śródmieście	7 579	2,18	13	1	0	1	2	TAK
Osiedle XXX-lecia	3 758	0,45	8	2	0	2	ND	
Osiedle Zachód	6 061	2,28	9	2	1	2	3	

Wiersze wyróżnione kolorem oznaczają obszary zdegradowane

Źródło: opracowanie własne

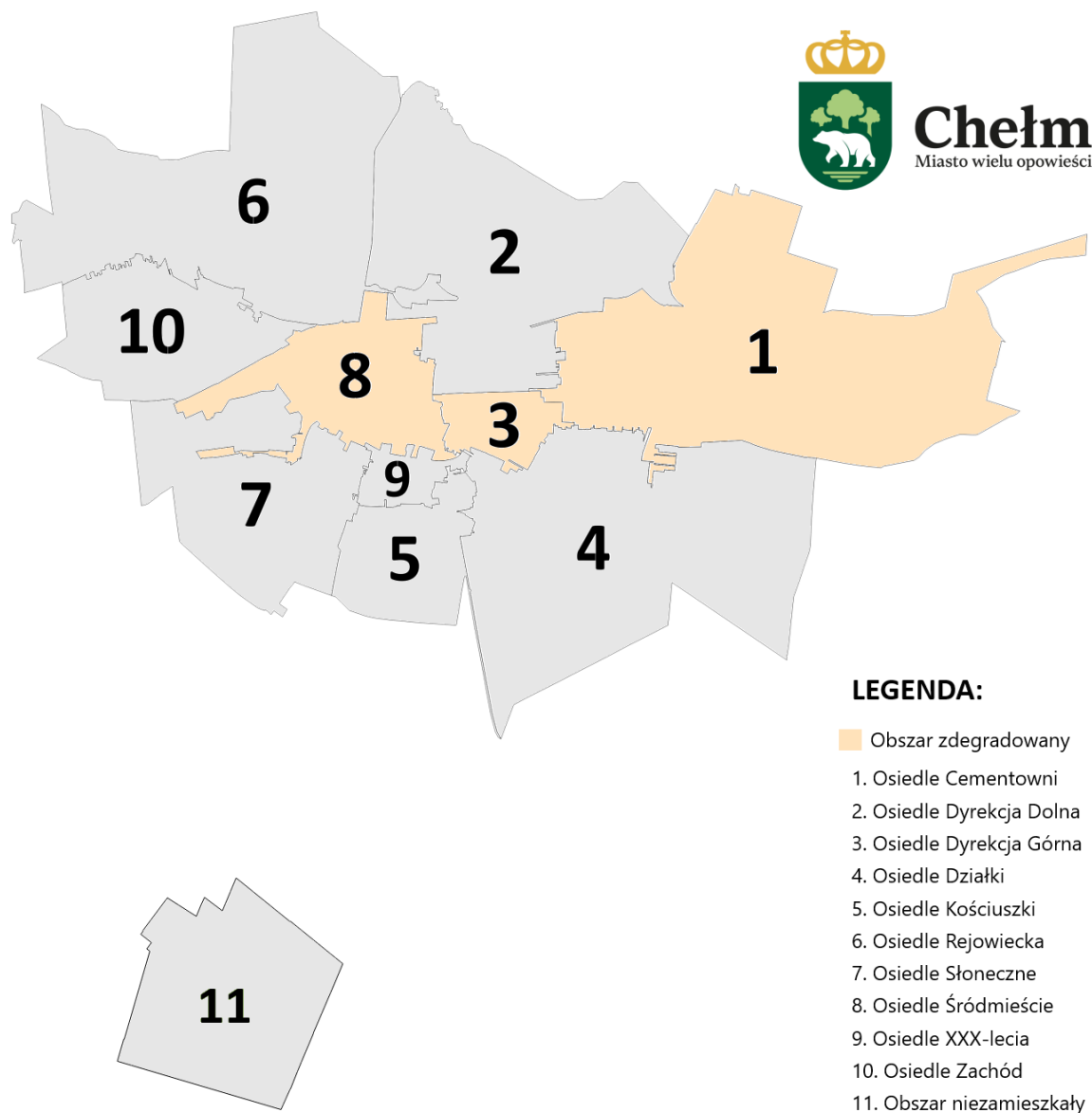
Podsumowując, obszar zdegradowany miasta Chełm zajmuje 28,5% powierzchni miasta (10,55 km² z 36,98 km²) i jest zamieszkały przez 25,9% mieszkańców (14 783 osób z 57 033 wszystkich mieszkańców).

Poniżej przedstawiono mapę poglądową obszaru zdegradowanego (mapa 29). Dokładne mapy na podkładzie zasadniczym stanowią załącznik nr 1 do uchwały, zgodnie z poniższą listą:

- Załącznik nr 1 do uchwały Rady Miasta Chełm – 1 z 2 kart – Obszar zdegradowany, Osiedle Cementowni
- Załącznik nr 1 do uchwały Rady Miasta Chełm – 2 z 2 kart – Obszar zdegradowany, Osiedle Dyrekcja Górna i Śródmieście

Mapa 29. Mapa poglądowa obszaru zdegradowanego

Źródło: opracowanie własne

Wyznaczenie granic obszaru rewitalizacji

Zaprezentowana diagnoza posłużyła do wyznaczenia obszarów zdegradowanych oraz obszarów rewitalizacji w mieście Chełm, które mają zostać objęte Gminnym Programem Rewitalizacji. Obszar rewitalizacji stanowi element obszaru zdegradowanego i cechuje się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk w sferze społecznej oraz pozostałych analizowanych sferach. Ponadto obszar rewitalizacji ma istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, co zostało potwierdzone w toku wewnętrznych analiz Wykonawcy i konsultacji z przedstawicielami Urzędu Miasta Chełm.

Dla wyznaczenia **obszaru rewitalizacji** kierowano się zapisami **art. 10 ustawy o rewitalizacji** (Dz.U. z 2021 r. poz. 485, z późn. zm.):

- obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się jako obszar rewitalizacji;
- obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic.

Koncentracja negatywnych zjawisk społecznych potwierdziła się na różnych płaszczyznach analizy. Wyniki analizy wskazują, iż obszary dotknięte największą liczbą niepożądanych zjawisk w **sferze społecznej** to jednostki: osiedle Cementowni (12 przekroczeń), osiedle Dyrekcja Górna (12 przekroczeń) oraz osiedle Śródmieście (13 przekroczeń). W tych jednostkach wartości wskaźników są niekorzystne w porównaniu do analogicznych dla całego miasta. Obszary te zostały zatem wyznaczone jako obszary zdegradowane, ponieważ oprócz negatywnych zjawisk w sferze społecznej występowały także negatywne zjawiska w co najmniej jednej innej sferze.

Procesy determinujące sferę gospodarczą mają istotny wpływ na potencjał społeczno-ekonomiczny miasta. Dokonana analiza **sfery gospodarczej** potwierdziła występowanie zjawisk kryzysowych w następujących osiedlach: Dyrekcja Górna (3 przekroczenia), Cementowni (2 przekroczenia), Kościuszki (2 przekroczenia), Rejowiecka (2 przekroczenia), XXX-lecia (2 przekroczenia), Zachód (2 przekroczenia).

Diagnoza sfery środowiskowej w Chełmie potwierdziła obecność zjawiska kryzysowego w **sferze środowiskowej** w następujących osiedlach: Działki, Rejowiecka, Zachód (po 1 przekroczeniu).

Problemy w **sferze przestrzenno-funkcjonalnej** zdiagnozowano w następujących jednostkach analitycznych (osiedlach): Kościuszki (3 przekroczenia), Słoneczne (3

przekroczenia), Działki (2 przekroczenia), XXX-lecia (2 przekroczenia), Zachód (2 przekroczenia).

Z kolei zjawiska kryzysowe w **sferze technicznej** odnotowano wśród następujących osiedli: Zachód (3 przekroczenia), Śródmieście (2 przekroczenia), Działki (2 przekroczenia), Rejowiecka (2 przekroczenia).

Analiza wskaźników wszystkich sfer wyłoniła obszary miasta, które zaliczyć można do obszaru zdegradowanego. Te jednostki to osiedla: Cementowni, Dyrekcja Górna oraz Śródmieście.

Zgodnie z Ustawą o rewitalizacji, obszar rewitalizacyjny nie może być większy niż 20% powierzchni miasta oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców miasta. Wskutek tego ww. obszary zdegradowane zostały ograniczone i wzięto pod uwagę przede wszystkim istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego miasta. **Do obszaru rewitalizacji miasta Chełm zaliczono zatem Osiedle Dyrekcja Górna oraz Osiedle Śródmieście.**

Obszar rewitalizacji jest powiązany przestrzennie, a ponadto znajduje się w centrum miasta i pełni kluczowe funkcje lokalne tj. handlową, usługową, rekreacyjną, turystyczną. Nie bez znaczenia dla realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest istnienie obiektów i infrastruktury, które są niezbędne do realizacji projektów miękkich, kluczowych do zniwelowania negatywnych zjawisk w sferze społecznej. Warto dodać, iż wyznaczenie obszaru rewitalizacji na terenie osiedli Śródmieście i Dyrekcja Górna jest zasadne, ponieważ w dużej mierze obszary te nie były remontowane od czasów II wojny światowej, zatem zarówno infrastruktura drogowa, jak i budynki znajdujące się na ww. obszarach są w bardzo złym stanie technicznym. Mieszkańcom wyznaczonych do rewitalizacji osiedli zależy na tym, aby na ich terenie powstały skwery, zieleńce, place zabaw. Wspólnoty mieszkaniowe będą mogły się ubiegać o remonty budynków wielorodzinnych, które wymagają termomodernizacji, w szczególności wymiany okien i docieplenia budynków. Kolejnym faktem przemawiającym za rewitalizacją osiedli Śródmieście i Dyrekcja Górna jest strefa ścisłej ochrony konserwatorskiej na ich terenach, dokładniej:

- obszar Starego Miasta wyznaczony ulicami: Pocztową, Reformacką, z włączeniem zespołu klasztornego poreformackiego, Strażacką, Gdańską, Henryka Sienkiewicza, Szkolną, Jadwigi Młodowskiej, z włączeniem całego zespołu Góry Chełmskiej z zespołem katedralnym i parkiem;
- obszar dzielnicy kolejowej „Dyrekcja Górna” z okresu międzywojennego. Po wstępnych ustaleniach z konserwatorem zabytków powstała wizja nawiązania do klimatu okresu międzywojennego na osiedlu Dyrekcja Górna przez wykonanie dróg z postarzanej kostki brukowej.

Co istotne, podczas prac diagnostycznych nie została stwierdzona potrzeba ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji ani sporządzenia Miejscowego Planu Rewitalizacji. Diagnoza nie wykazała, aby zachodziły istotne przesłanki ku ich utworzeniu, wobec czego nie sporządzono rekomendacji w tym zakresie.

Szczegółowy wykaz ulic wpisujący się w poszczególne jednostki analityczne obszaru rewitalizacji wraz z wyróżnionymi ulicami zamieszkałymi przez co najmniej 100 mieszkańców przedstawiono w tabeli nr 17. Ponadto w tabeli wskazano, ilu mieszkańców zamieszkuje wyznaczony obszar rewitalizacji i jaka jest jego powierzchnia.

Tabela 43. Obszar rewitalizacji

Jednostka analityczna, wykaz ulic*	Liczba mieszkańców [osoby]	Powierzchnia [km ²]
Osiedle Dyrekcja Górna		
1 Pułku Szwoleżerów – strona parzysta, Stefana Batorego, Bydgoska , Fryderyka Chopina, Tadeusza Czackiego, Graniczna , Hrubieszowska od początku do nr 21 i od początku do nr 24 , Jana Kazimierza, Katedralna , Stanisława Moniuszki, Pl. Niepodległości, Władysława Reymonta, George'a Stephensona , Juliusza Słowackiego od początku do nr 12 i od początku do nr 27 , Plac Tysiąclecia Państwa Polskiego, Wiejska , Żwirki i Wigury , Plac Żwirki i Wigury	2 309 (4,05%)	0,71 (1,92%)
Osiedle Śródmieście		
al. Armii Krajowej , Boczna, Bohaterów, Browarna, Brzozowa, Stefana Czarnieckiego , Czerwonego Krzyża, Dojazdowa, Gdańska, Jasna, Jatkowa, Henryka Jordana, Kasztanowa, Kąpieliskowa, Marii Konopnickiej, Mikołaja Kopernika , Janusza Korczaka, Krótka, Krzywa , Kwiatowa, Lipowa , Lubelska od początku do Nr 109 i od początku do Nr 106 , Lwowska od początku do nr 27 i od początku do nr 20, Łączna , Malinowa, Mechaniczna, Adama Mickiewicza , Jadwigi Młodowskiej , Mokra, Nadtorowa od początku do nr 47 , Nadrzeczna, Gabriela Narutowicza , Obłowska , Ogrodowa , Generała Gustawa Orlicz-Dreszera , Elizy Orzeszkowej, Partyzantów od początku do nr 55 i od początku do nr 90 , Pijarska, Mariana Pilarskiego , Grzegorza Piramowicza, Plac Gdański, Pl. Tadeusza Kościuszki, Plac Kupiecki, pl. Doktora Edwarda Łuczowskiego, Pocztowa , Podwalna, Poległych, Księdza Jerzego Popiełuszki, Przechodnia, Reformacka , Rybna, Siedlecka , Henryka Sienkiewicza , Stanisława Staszica, Strażacka, Sybiraków, Szkolna , Świętego Mikołaja , Targowa, Uściługska, Zenona Waśniewskiego, Wąska, Wiśniowa, Zacisze, Zakątek , Zamojska, Zielna, Żeglarska, Ireny Sendlerowej	7 579 (13,39%)	2,18 (5,90%)
Obszar rewitalizacji	9 888 (17,34%)	2,89 (7,82%)
Chełm suma	57 033	36,98

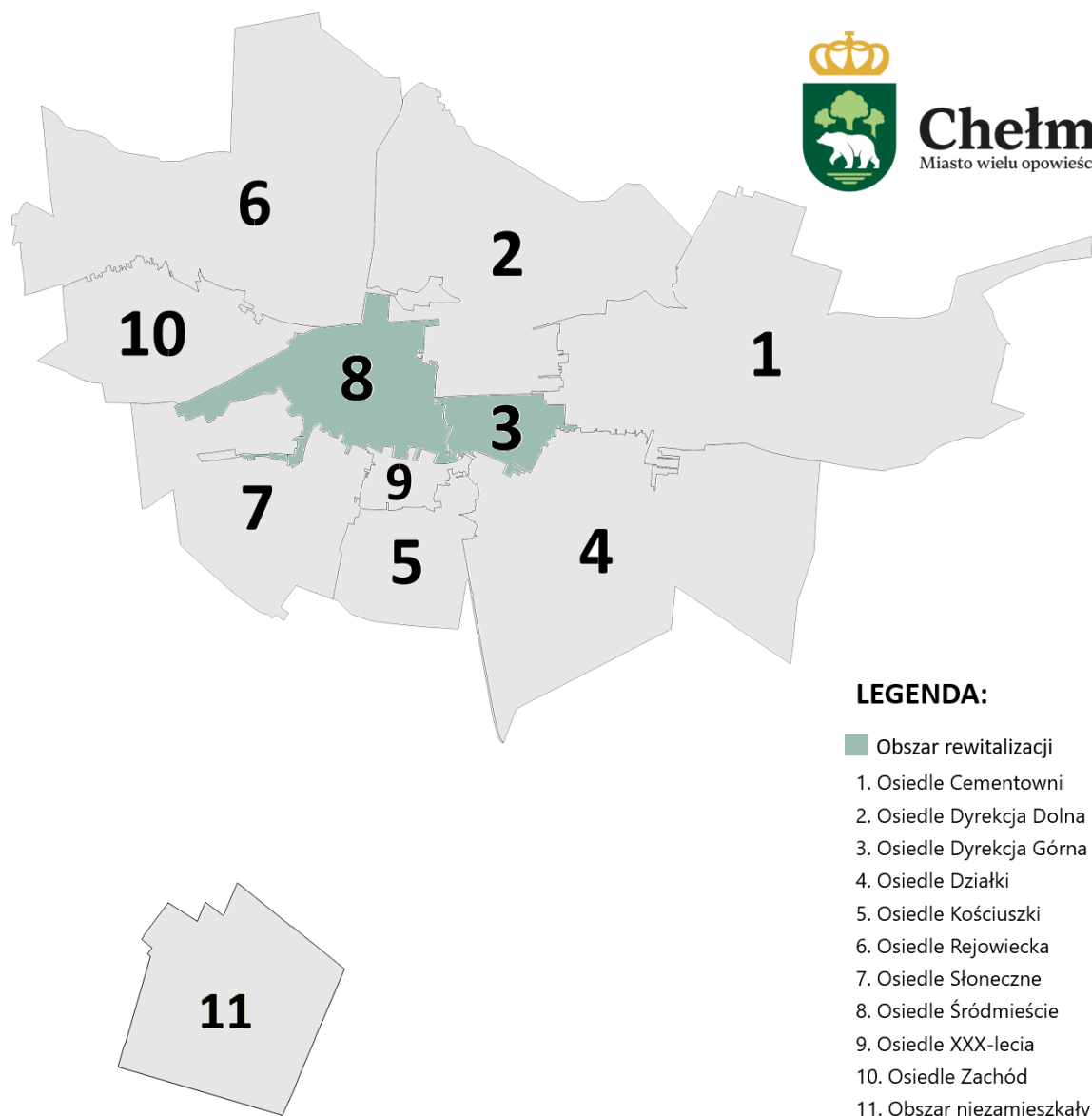
*pogrubiono ulice z liczbą mieszkańców większą niż 100 osób

Źródło: opracowanie własne

Poniżej przedstawiono mapę poglądową obszaru rewitalizacji (mapa 30). Dokładną mapę na podkładzie zasadniczym stanowią załącznik nr 2 do uchwały, zgodnie z poniższą listą:

- Załącznik nr 2 do uchwały Rady Miasta w Chełmie – Obszar rewitalizacji, Osiedle Dyrekcja Górna i Śródmieście

Mapa 30. Mapa poglądowa obszaru rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne

Chełm
Miasto wielu opowieści

